

140
1958/3

ბავშვთა
ზოგადი განათლება

ბავშვთა

1
თბილისი
1958

სსრ კავშირის ნორჩ პიონერთა კანონები

პიონერს უყვარს თავისი სამშობლო, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია. იგი ემზადება იმისათვის, რომ გახდეს საკავშირო აღკვეთველი.

პიონერი პატივს სცემს იმათ სსოვნას, ვინც სიცოცხლე შესწინა საბჭოთა სამშობლოს თავისუფლებისა და აყვავებისათვის ბრძოლას.

პიონერი შეგობრობს მსოფლიოს ყველა ქვეყნის ბავშვებთან.

პიონერი ბეჭითად სწავლობს, დისციპლინიანი და ზრდილობიანი.

პიონერს შრომა უყვარს და უფრთხილდება ხალხის ქონებას. პიონერი კარგო ამხანაგია, უმცროსებზე ზრუნავს, უფროსებს ეხმარება.

პიონერი გამბედავი იბრძება და სიძინელებისა არ ეშინია.

პიონერი სიმართლეს ამბობს, იგი უფრთხილდება თავისი რაზმის სახელს.

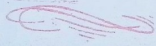
პიონერი თავის თავს ამართობს, ყოველდღე ასრულებს გამაზნებლებელ ფიზკულტურულ ვარჯიშს.

პიონერს უყვარს ბუნება, იგი მშაუნე წარგაყვების, სასარგებლო ფირნიკებისა და ცხოველების დამცველია.

პიონერი მაგალითია ყველა ბავშვისათვის.

სსრ კავშირის ნორჩი პიონერის საზვიამო დანიშნება

მე, საბჭოთა კავშირის ნორჩი პიონერი, ჩემი აზრანაშენების წინაშე საზვიამო დანიშნებას ვიძლევი, რომ მსურავალედ მმუხაკვება ჩემი საბჭოთა საშოკალო, ვიდოსოვრება, ვისწავლი და ვიზრქოლვებ ისე, როგორც გვინდობსა დიდმა ლენინმა, როგორც გვასწავლის კომუნისტური პარტია.

პიონერები

შინაპარსი

ბაქართვიელის ალკა
ცენტრალური კომიტეტის
უიველთვიური
საბავშვო შვრანალი

1

იანვარი
1958

7556

ასალი პიონერულ ცხოვრებაში	2
გ. კორნეევა—როგორ ესტუმრა შურა ლენინს (მოთხრობა, თარგმანი ე. კეპლემდეშვილმა)	4
გ. გვამაშვილი—ქორეთელი არქეოლოგები (ნარკვევი)	8
კ. გამსახურდია—იგაეები	11
ა. ზელიაშვილი—სამეფოს მედროშე (კინომოთხრობა)	12
თ. სახარცი—სამგორელი პიონერები (ნარკვევი)	18
ს. კლდიაშვილი—ორბი (მოთხრობა)	20
ტეკეციკის სამყაროში	23
ლ. ხუღასანიძე—ასალი წელი (ეტუდი)	24
ვატეხილი ფილა—(უზბეკური ხალხური ზღაპარი)	26
მოსწავლეთა შემოკმედება	29
ასალი წიგნები	30
ი. გრიშაშვილი—დაუვიწყარი კონცერტი ნაძვის ხესთან (ლექსი)	31
გასართობი	32
სსრკ ნორჩი პიონერის საზეიო დაპირება (გარეკ.)	2
სსრკ ნორჩი პიონერთა კანონები (გარეკ.)	2
მ. ფიცხიშვილი—1. ჩენი ეზოს მომღერლები, 2. ამოუსხნელი ამოცანა (ლექსები). გარეკანის 3 გარეკანის პირველი და მეოთხე გვერდის მხატვრობა ეკუთვნის რ. ცუცქერიძეს.	
ჟურნალი დასურათებულია მხატვრების: გ. თათიბაძის, ლ. გუდიაშვილის, კ. მახარაძის, გ. ფიცხიშვილის, დ. ნოდის და დ. ხახუტაშვილის მიერ.	

რედაქტორი რევაზ მარგანი

სარედაქციო კოლეგია: შ. ბერიანიძე, რ. ელანიძე, მ. ლეზანიძე (პ/მგ. მდივანი), მარიჯანი, რ. ქორქია, გ. ფიცხიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი).

გამომცემის ფული
XXXII

საბავშვო

ახალი კომუნისტური ცხოვრება

მს. წელია, რაც არსებობს თქვენი საყვარელი, თქვენი მშობლიური პიონერული ორგანიზაცია, რომელიც დიდი ლენინის სახელს ატარებს. პიონერული ორგანიზაციის რიგებში აღიზარდა ჩვენი ქვეყნის ადამიანთა საუკეთესო თაობები. თქვენ შეგიძლიათ იამაყოთ იმით, რომ პიონერულ რიგებში გამოზრდილი ახალგაზრდები შეუპოვრად, ვატაცებით შრომობენ ჩვენი ქვეყნის სახალხო მურყნების ყველა ფრონტზე.

ამიტომ, რომ პიონერული მუშაობისადმი ყოველთვის დიდ ყურადღებას იჩენდნენ და იჩენენ ზემდგომი ორგანოები. საკავშირო ალკე ცენტრალური კომიტეტის VIII პლენუმაც, რომელიც 28-29 ნოემბერს ჩატარდა მოსკოვში, ყველაზე მეტი დრო პიონერული მუშაობის საკითხებს დაუთმო.

პლენუმზე გამოხლმა ამხანაგებმა ერთხმად აღნიშნეს, რომ საკავშირო ალკე XII ყრილობის დადგენილების შედეგად ბოლო წლებში პიონერული მუშაობა გაცილებით უფრო შინაარსიანი, საინტერესო და ხალისიანი გახდა.

ძნელია ყოველივე მიხს ჩამოთვლა, რასაც ბევრგან პიონერები აკეთებენ. მაგრამ აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ჯერ კიდევ ბევრ რაზმსა და რაზმეულში მუშაობა ასე საინტერესოდ როდი წარმართება! ზოგი რაზმი სკოლის კედლებში ამწყვედვს თავის მუშაობას. ისევ დიდ მოსაწყენ შერებებს ატარებენ, ხშირად ვერ ერკვევიან იმ დიდ მოვლენებში, რომელთაც ადგილი აქვს ჩვენსა თუ საზღვარგარეთის ქვეყნების ცხოვრებაში. დავიწყებული აქვთ გართობა-თამაში და ტურისტული მოგზაურობები. ისინი არავითარ ინიციატივას არ იჩენენ, და განა ვახაკვირია, რომ ასეთ რაზმებსა და რაზმეულებში გასაქანი ეძლეოდა უღისცილიანობასა და აკადემიურ ჩამორჩენას?!

ყოველთვის ამის ამოსაფხვრელად და მუშაობის გაუმჯობესების მიზნით პლენუმმა დაადგინა:

პიონერ-მოსწავლეები უფრო მეტად ჩაებან საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ საქმიანობაში. რაზმებსა და რაზმეულებმა ისე უნდა იმუშაონ, რომ პიონერული საქმიანობა არ ემგავსებოდეს სწავლის პროცესს, პიონერული შერება კი — სკოლის ვაკეითოსს.

პლენუმის დადგენილების საფუძველზე ტრადიციული დღეების გვირდით, როგორცაა ლენინის დაბადების დღე და ოქტომბრის რევოლუციის დღესასწაული, უნდა აღინიშნოს შემდეგი თარიღებიც: მუშათა სოლიდარობის დღე — 1-2 მაისი, კომკავშირის დაბადების დღე — 28 ოქტომბერი; რაც შეეხება პიონერული ორგანიზაციის დაბადების დღეს — 19 მაისს, იგი პიონერულ დღესასწაულად უნდა დავსწავლდეთ.

იმისათვის, რომ ჯანმრთელები და ამბტანები იყოს, პლენუმმა საჭიროდ ცნო, შესაძლებლობის მიხედვით, სულთა შერება, ცის ქვეშ ჩაატაროთ პიონერული თამა-

შობანი, ფიზკულტურული ზეიმები, პიონერულ რაზმეულთა შორის შეჯიბრებები ტანვარჯიშში, მძლეონობაში, ფრენბურთში, კალთბურთში, სათბლამარო სპორტში, ცურვაში და სხვა. საქართველის შემოხვევაში შეჯიბრება შეიძლება ჩატარდეს დაუსწრებლად.

კომკავშირული ორგანიზაციების დახმარებით კი უფრო ფართოდ უნდა გაშალოთ შეჯიბრებები საზოგადოებრივ სასარგებლო შრომაში, ტექნიკურ-შემოქმედებითსა და ნატურალისტურ მუშაობაში, აგრეთვე თემურელთა საქმიანობაში. მომავალში უფრო მეტად უნდა რისკეთ გასაქანი ლაშქრობებს მშობლიურ მხარეში; ამ მიზნით თქვენთვის მეტი რაოდენობით დაარსდება თვითმოქმედი ტურისტული ბაზები.

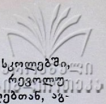
შეჯიბრში გამარჯვებულ რაზმსა და რაზმეულში დაწესდება გარდახვალი დროსა, თასი და სხვა. საუკეთესო პიონერის სახელი, საუკეთესო რაზმი თუ რაზმეული, შეტანილი იქნება საბაბო დავაზე.

კომკავშირული ორგანოები დაგეხმარებიან თქვენს კლუბებში, კლუბებსა თუ პარტიებში. აგრეთვე სანაპიროებზე სპორტული მოედნების, სხვადასხვა სახის საქონელების, სათამაშო კუთხეებისა და ოთახების მოწყობაში. მალე თქვენთვის კინო-თეატრებში გაშვებულ იქნება სექციალური სენსები, ზოგჯერ კი კომკავშირულთა დახმარებით ფილმებს ნახავთ თქვენთვის შეიქმნება სიმღერისა და ცეკვის პიონერული ანსამბლები. შეიქმნება აგრეთვე საკავშირო ლენინური პიონერული ორგანიზაციის სიმღერა.

თქვენი რაზმეულის მუშაობა არ იქნება ხალისიანი და მხიარული, თუ მას არ ეყოლება თავისი მომერღლები, მუსიკოსები, მოცეკვავეები. ამიტომ, პლენუმის მიზნობის საფუძველზე, უფრო რაზმში შეიქმნება გუნდი, მხატვრული თვითმოქმედებას წრე. დიდ ქალაქებში შეიქმნება სიმღერისა და ცეკვის პიონერული ანსამბლები. შეიქმნება აგრეთვე საკავშირო ლენინური პიონერული ორგანიზაციის სიმღერა.

იმისათვის, რომ კიდევ უფრო განვამტკიცოთ თქვენი მეგობრობა მოძვე რესპუბლიკების პიონერ-მოსწავლეებთან, დროდადრო მოგვეცემა საშუალება ერთმანეთის ნახვისა, ადგილზე ჩასვლით, გარდა ამისა, თქვენს უცნობ მეგობრებს შეგიძლიათ ამანათის საფუძველით გაუცვალოთ ჰერბარიუმები, კოლექციები, ნაქარგები, შეგიძლიათ დაუსწრებლად გამოიწვიოთ ისინი საკერძო შეჯიბრებებში, სავაზრაო ტურნირებში, საუკეთესო ნახატებისა თუ ფოტოსურათების კონკურსში. მეგობრობის სიმბოლოდ რესპუბლიკების დედაქალაქებში თქვენს მიერ გაშვებულ იქნება მეგობრობის ბალები.

უკვე დღის წესრიგში დგას საკავშირო პიონერული შერების ჩატარება და მალე თქვენი რაზმებისა და რაზმეულების საუკეთესო წარმომადგენლები შეხვედებიან სხვა რესპუბლიკათა პიონერულ აქტებს.

უცხოელ მოსწავლე-პოინერებთან მეგობრების განმტკიცების მიზნით, შეგიძლიათ თქვენს შერეებებზე მიიწვიოთ უცხოეთიდან ჩამოსული დღეგაცემები, შერეებებზევე წაიკითხოთ სხვადასხვა სოციალისტური სახელმწიფოს პოინერ-მოსწავლეებისაგან, ან პოინერული რაზმეულებისაგან გამოგზავნილი წერილები.

იმისათვის, რომ თქვენი მუშაობა უფრო ხალისიანად წარიმართოს, პლენუმზე დაადგინებ რომ, მოხდება პოინერების დაყოფა ასაკის მიხედვით.

აღსანიშნავია ისიც, რომ მთელი რიგი პოინერული რაზმები ნაყოფიერ მუშაობას ეწეოდნენ ქაზნებთან, კოლმეურნეობებთან, მანქანა-სატრაქტორო სადგურებთან, საწარმოთა კლუბებთან. ამიტომ, პლენუმმა გადაწყვიტა, რომ პოინერული რაზმები შეიქმნას არა მარტო სკოლაში კლასების მიხედვით, არამედ სახლ-მმართველობებთან, სკოლისგარეშე დაწესებულებებთან, კლუბებთან. მაგრამ, სადაც არ უნდა შეიქმნას ასეთი რაზმი, ყოველი მათგანი შეუვანდელი იქნას სკოლის რაზმეულში.

პოინერული მუშაობის პრაქტიკაში ხშირი იქნა შემთხვევა, როცა რგოლების შექმნის დროს, მხედველობაში არ იღებდნენ მოსწავლეთა ინტერესებს, მათ ურთიერთ დამოკიდებულებას. ამიტომ, რგოლში ხშირად შექანაქურად, მერხების მიხედვით აერთიანებდნენ ბავშვებს.

რასაკვირველია, ასეთ რგოლებში მუშაობა ვერ აეწეობოდა.

პლენუმის დადგენილების საფუძველზე, უმცროს ასაკოვანთა რაზმში რგოლების შექმნა არაა საჭირო. უფროს ასაკოვანთა რაზმებში კი შეიქმნება არა მარტო მუდმივი, არამედ მოკლედროიანი რგოლებიც, რაიმე საქმის განხორციელებასთან დაკავშირებით.

პოინერულ ორგანიზაციაში შესვლის მსურველმა მოსწავლემ თავისი სურვილი რაზმის საბჭოს თავმჯდომარეს, ან უფროს პოინერულმძღვანელს უნდა გამოუცხადოს. იგი სკოლის უფროსი აზნაავების, უფროსი პოინერების, უფროსი პოინერულმძღვანელის და კომკავშირების დახმარებით გაეცნობა სახეიმი დაპირებას და „ნორჩი პოინერის კანონებს“. შესარულებს რა რაზმეულის საბჭოს დაავლებას, რაზმეულისავე შერევა მიხედვების მისი მიღების შესახებ. მიღების დროს მოსწავლე სახეიმი შერეაზე, თავისი აზნაავების წინაშე და, აგრეთვე, უფროსების (ძველი ბოლშევიკი, სამამულო ომის ან შრომის გმირი, დეპუტატი, წარმოების მორჩივე მუშაკი) თანდასწრებით წარმოთქვამს სახეიმი დაპირებას.

ასეთი შერეებები სჯობია ჩაატაროთ სადღესასწაულო

დღეებში, სახეიმი ვითარებაში, არა მარტო სკოლებში, არამედ დიდი ლენინისა და სხვა გამოჩენილ რევოლუციონერთა, ან სამამულო ომის გმირთა ძეგლებთან, აგრეთვე მუზეუმებში, კლუბებში.

ყოველმა პოინერმა კარგად უნდა იცოდეს პოინერული დღეებისა და სახეიმი დაპირების მნიშვნელობა.

პოინერულ რაზეებში შესვლა შეიძლება 10 წლის ასაკიდან. ორგანიზაციის წევრობა გავრცელებია 15 წლამდე. უფროსი პოინერული რაზმის საბოლოო ანგარიშებში, მისი ვაცობა, უნდა ჩატარდეს სახეიმი პოინერულ ხაზზე, სადაც დასახლებული უნდა იქნენ საუკეთესო პოინერები. უფროსებმა თავიანთი საუკეთესო ტრადიციები უნდა გადაულოცონ უმცროს პოინერულ რაზმს.

პოინერულ რაზმებში გამოცდილ უფროსი ასაკის მოსწავლეს მინიჭებია „პოინერ-ინსტრუქტორის“ სახელწოდება. ისინი იმუშავენ უმცროს პოინერულ რაზმებში და ოქტომბრულთა ჯგუფებში.

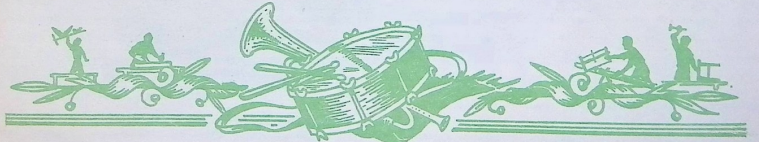
პოინერულ ორგანიზაციაში შემოდებული იქნება პოინერის პირადი წიგნაკი, რომელშიც ჩაიწერება თურა დავალებები შესასრულა პოინერმა, რა შეისწავლამან რაზმში, და რა ნიშნებით დააჯილდოვდა იგი რაზმში.

პოინერულ რაზმეულებსა და რაზმებთან აღდგენილი იქნება ოქტომბრულთა ჯგუფები. ოქტომბრული შეიძლება გახდეს ყველა მოსწავლე. პირველი კლასიდან ოქტომბრულს მკერდის მარცხენა მხარეს უნდა ეკეთოს ხუთქიმიანი ვარსკვლავი. ოქტომბრულებს უხელმძღვანელებენ უფროსი ასაკის რაზმის საუკეთესო პოინერები, კომკავშირები. ისინი პატარებს დაეხმარებიან სწავლასა და შრომაში; შთაგონებენ სიუყარულს სიმართლისადმი; ასწავლიან ცეკვას, სიმღერას, თამაშსა და სატანას.

მომავალში პოინერული აქტივის სწავლება იწარმოებს შემდგომად:

ყოველ წელიწადს პოინერული აქტივი შეიკრიბება ქალაქგარეთ — ბანაკებში, პოინერულ სახლებში და საუკეთესო სკოლებში, სადაც ჩატარდება რაზმეულისა და რაზმის საბჭოს თავმჯდომარეების, კვლევის საჯივის რედაქტორების, მესაყიერების, მედოლეების მეცადინეობები.

იმისათვის, რომ რაზმებსა და რაზმეულებში საინტერესო და შინაარსიანი მუშაობა იქნას გაშლილი, შეიქმნება ლენინის სახლობის რაიონული, საქალაქო, საოლქო და რესპუბლიკური პოინერული ორგანიზაციების საბჭოები. შეიქმნება აგრეთვე ხელმძღვანელი ორგანო — ცენტრალური საბჭო.

როგორ ესწავრა შურა ლენინს

ეს ისტორია მაშინ მომავრდა, როცა მოწაფეების ძველ რვეულების დასტას ვარჩევდი. ამავი სოფელ კრიუკოვში, 1920 წლის 1 სექტემბრის წინა დღებში მოხდა.

სკოლაში უკვე ყველაფერი მილაგებულია: წკარილი გააქვს სუფთად დაწმენდილ ფანჯრის მინებს, ყვითლად ელვარებს ქვიშით, გლეხურად მოხეხილი საკლასო ოთახების იატაკი. მწვანედ ღაღანებენ მაღალი ფიკუსები. მე მიყვარს ჩემი სკოლა. ვტკბები მისი სისუფთავით, სოფლის სკოლის რაღაც განსაკუთრებული სიმკურდროვით.

უცრად ოთახში მარია შემელიოვა შემოვიდა; თერთმეტ-თორმეტი წლის ბიჭი ახლდა თან. პირველ შეხედვისთანავე მიხვდებოდი, — ყმაწვილი ქალაქელი იყო.

მარიამ მიაშო, რომ ეს ბიჭი მისი ობოლი შვილიშვილი იყო. იგი მამასთან ერთად პიტერში ცხოვრობდა. ჰოდა, აი, შვილი რევოლუციის დროს მოუკლეს მარიას, რძალი კი პუტის საზოგადოებრივად წასულა სადღაც და შინ აღარ დაბრუნებულა.

— დარჩა შურკა მარტო და აი, კეთილმა ადამიანებმა ბავშვი ჩამომიყვანეს. ახლა სწავლა უნდა. იქ მესამე კლასში დადიოდა. ჰქენი სიკეთე, ჩასწერე მეოთხეში.

ყმაწვილი ყურადღებით შევათვალეთერე. მოწაფეების მისაღები დავთარი გადმოვიღე და შიგ ჩავწერე: „შემელიოვი ალექსანდრე ივანეს-ძე, დაბადებული 1903 წელს, პეტროგრადელი მუშის შვილი, ობოლი. მეოთხე კლასში!“

ასე დაიწყო შურამ სწავლა ჩვენს სკოლაში. იგი წუნარი და ცოდნისმოყვარე ბიჭი იყო. უყვარდა სკოლა, წიგნები. მალე შემეთვისა. ხშირად გაკვეთილების შემდეგაც რჩებოდა. მიყურებდა, როგორ ვასწორებდი რვეულებს.

ხანდახან დაკვირვებით მომაჩერდებოდა, თითქოს რაღაც უნდოდა ეკითხა. და აი, ერთხელ მკითხა კიდევ:

— თქვენ გინახავთ ლენინი?

— არა, არ მინახავს.

— მაშინგმა კი ნახა. მერე სულ აპირებდა ლენინთან მისვლას, უკვე საშვებიც კი ჰქონდა, მაგრამ აღარ დასცალდა... მოკლეს.

— ვინ მოკლა?

— არ ვიცი. სმოლისს ახლოს გუშაგად იდგა და აღარ დაბრუნებულა. დილით წითელგვარდიელებმა მოსვენეს... დედა ტირიდა, მე კი არა მჯეროდა. მამას ძალან ვუყვარდი. სულ ლენინზე მეღაპარაკებოდა, მასთან მისახველად ემზადებოდა, ერთი ფურცელიც კი მაჩვენა... ჰოდა, მერე მე და დედამ მამის წიგნები და ქაღალდები გადავარჩიეთ და მე ის ქაღალდი ვიპოვე... გნებავთ გაჩვენოთ?

შურამ ხალათის შიგნიდან დაქექილი უბის წიგნაკი ამოიღო, გადაფურცლა და პატარა ქაღალდი მომაწოდა, რომელზედაც ილიჩის დაუფიწყარი ხელწერა იყო:

„დაუბრკოლებლევ გამოუშვიო ჩემთან.“

ულიანოვი-ლენინი“.

და აი, ერთხელ მკითხა კიდევ:—თქვენ გინახავთ ლენინი?

არც წელი და არც რიცხვი. ეტყობოდა ნაჩქარეად იყო დაწერილი.

— ეს ხომ ლენინის ნაწერია?
— დიახ, ლენინის. მისი ხელია.
— ამ ბარათით მე თუ შემძლია ლენინთან მოვხვდე, მამაჩემის მაგივრად მე ველაპარაკო... შეიძლება?
— კი, მაგრამ, ლენინი ხომ ახლა მოსკოვში ცხოვრობს!
— ვიცო... კრემლში... ვიპოვი.
— შენ რა, მართლა სერიოზულად ფიქრობ ლენინთან წახვალს? ეგ არც ისე ადვილი საქმეა... ბილეთს ფული უნდა, თანაც მთელი ღამის სავალზეა მოსკოვი. მარტო მგზავრობაც საშიშია. ბებიაც, რა თქმა უნდა, არ გაგიშვებს.

— არაფერიც არ არის საშიში! ლენინის ნახვა მინდა, მასთან ლაპარაკი. მამას არ დასცალდა, მე მაინც ველაპარაკებო.

— მაინც, რაზე აპირებ საუბარს?
— ყველაფერს მოვუყვები. აჰ, გასივებული და ძუნ-წი კულაკები ცხოვრობენ. სულ რაღაცას აპირებენ... ჩურჩულებენ... გუშინ მე თვითონ ვნახე... ვასილ გერასიმოვთან იკრიბებოდნენ...

მე ყურადღებით შევყურებდი ამ ქერათმიან ბიჭუნას — დაქექილ უბის წიგნაკს რომ მწრუნეველობით ზგევდა გაზეთში.

სექტემბრის მიწურული იყო. არაჩვეულებრივად შვინი დარები იდგა. გაკვეთილების შემდეგ სწორად დამყავდა ბავშვები მახლობელ ტყეში სოკოს საკრეფად. შურა ყოველთვის გვერდით მდგა. დაფიქრებული და ყურადღებიანი ბიჭი წუთითაც არ მშორდებოდა, თავის სოკოებს ჩემს კალთაში აწყობდა და ყოველთვის რამეს მიამზობდა პიტერში გატარებულ დღეებზე.

ერთ მშვენიერ დილას იგი სკოლაში არ გამოსცხადლა. გაკვეთილების დამთავრებისას კი ატირებული მარია შემელიოვა ამოვარდა ჩემთან:

— წავიდა ჩემი შურკა, მოეწყინა და წავიდა—უთუ-ოდ ისევ პიტერში რითი წავიდა? რომელი ფულებით? იქ ხომ მას აღარავინ ჰყავს... რა ვქნა ახლა?! — ქვითი-ნებდა შეწუხებული ქალი.

როგორც შემძქლო, დავამშვიდე. გულში კი ვფიქრობდი, რომ პიტერში კი არ იყო მისი შურკა, არამედ მოსკოვში, ლენინთან.

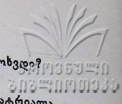
გავიდა ორი თუ სამი დღე. როგორც ყოველთვის, კრიუკოვები ბავშვები პირველნი მოვიდნენ — მათი სოფელი სკოლაბთან სულ ახლოს იყო. ვხედავ... შურკაც მათთანაა, პოდნავ დაცხებენილი, მაგრამ წელში გამარ-თული, მკაცრი იერიით. ბავშვები შემომეჩვივნენ, ერთ-მანეთს არ აცდიდნენ, ყვიროდნენ:

— დილის მატარებლით ჩამობრძანდა, ამბობს, ლენინ-თან ჰუავაიო, მოსკოვში!

გაკვეთილების დამთავრებისას ატირებული მარია შემელიოვა ამოვარდა ჩემთან:—წავიდა ჩემი შურკა...

— უთუოდ ტყუილებს ამბობს...
— რას ამბობ, აკი საშვი ჰქონდა...
— აი, ბედნიერი! ლენინი ნახა!
— დილა, სწორედ?! უთუოდ ვლადიმირზე დაყია-ღებდა, ბაწარში სოკოებს ყიდდა... აშკარა სიძულძილით წაილაპარაკა კულაკის შვილიშვილმა, სერიოჟკა გერასიმოვმა.
— ამ სიტყვების გაგონებაზე შურა მოტრიალდა.
— მა, ნახე... არა გჯერა?!
და მან ჩანთიდან ნეკრასოვის ლექსების პატარა ტომი ამოიღო, მაგრამ სერიოჟკას კი არა, მე მომანწოლა. წიგნი მწრუნეველი ხელით იყო გახვეული გაზეთში. პირველ ფურცელზე კი ილიჩის ხელწერა იყო:
„სახსოვრად შურა შემელიოვს, მშურარეოლუციონერის შვიკს.“
ულიანოვი-ლენინი.
იყავი ისეთი, როგორც მამაშენი იყო.“
როცა ეს სტრიქონები ხმამაღლა წავკითხე და, რაც მთავარია, ლენინის ხელმოწერა ბავშვებს ვაჩვენე, ყველა სერიოჟკასკენ მიტრიალდა. შურასკენ კი არა, სწორედ სერიოჟკასკენ.
— ახლა რაღას იტყვი? შენ კი არ გჯეროდა!
— შურა ტყუილს არ იტყვის!
— მოგვეყვი როგორ იყავი ლენინთან, — კრთხმად დაიძახა ყველამ.
აი, რა გვიამბო შურამ.

მე ჯერ კიდევ მამარჩემი მიამბობდა, თუ რა შესანიშნავი დამიანია ლენინი და როგორ უყვართ იგი მუშებს. როცა მამარჩემი სმოდნო. საგუშაგოზე იდგან, ლენინს ხედავდა ხოლმე. ერთხელ ელაპარაკა კიდევ, მაგრამ ყველაფრის მოყოლა ვერ მოასწრო: ილიჩი, სადაც, სხლომაზე გამოიძახეს.

აო, სწორედ მაშინ წაუწერა საშვი ლენინმა მამარჩემს: „ამ ქალღმერთი უსათუოდ გამოგვიგებენ ჩემთანო“.

მეც სწორედ ეს ქალღმერთი გამომადლა. მამილოს მაგივრად მე გადავწყვიტე ლენინის ნახვა; ბევრი რამ მქონდა სათქმელი: პიტერში ჩვენს გვერდით ვიღაც მტერი ცხოვრობდა. საეჭვო პირები დადიოდნენ მასთან, ჩაიკეტებოდნენ და კამათობდნენ, თუნდაც აქ, ჩვენთან, რამდენი კულაკია!

გავტახე ჩემი კატა-ყულაბა, (ჯერ კიდევ პიტერში დიდი ხნის წინად ნაყიდი) — დავთვადე ფული, ოცდასამი მანეთი აღმოჩნდა. ფრთხილად ქალღმერთს გადავხვიე და შევინახე. ბებიას პური გამოვართვი და საღამო ხანს სადგურისაკენ გავწვიე. ბებიაჩემს ეტყვიც არ აუღია: აქ ხომ ჩვენებურები სადგურზე სასიეროდ გადიან საღამოობით. ჩემი ფული სწორედ ბილეთს იყო. ჩავჯექი მატარებელში და მოსკოვისაკენ გავწვიე. მთელი დამე ვაგონში თვალი არ მომიხუჭავს. მეშინოდა მოსკოვი არ გამომპარვოდა. დილის ექვს საათზე მოსკოვში ვიყავი. გადმოვედი ვაგონიდან... ღმერთო ჩემო! რამდენი ხალხია! სად არის კრემლი? საით წავიდე? ვიკითხე, წითელი მოედანი სად არის-მეთქი. ძია, რომელსაც ვკითხე, ძალიან კარგი კაცი გამოდგა: „წამოდი, ტრამვით მიგიყვანო“, მითხრა.

ჩავჯექით. წავედი. ესეც წითელი მოედანი! ავხედე კოშკზე საათს — დილის შვიდი საათია. აღრეა-მეთქი, ვიფიქრე, ლენინთან მისვლა. ალბათ ჯერ სძინავს კიდევ. ვუვლი და ვუვლი ირგვლივ მოედანს. ჯერ ცოტა იყო ხალხი, მერე თანდათან იმატა.

ზოგიერთები კრემლისაკენ უხვევენ, გუშავს რაღაც ქალღმერთს უჩვენებენ და კრემლის ჭიშკარში შედიან.

მეც ამოვიღე ჩემი წიგნაკი, ილიჩის საშვი მოვინახე და გუშავისაკენ გავემართე. გუშავმა ფურცელი გამომართვა, წაიკითხა, მერე გვერდით მდგარ გუშავს უჩვენა:

„დაუბრკოლებლივ გამოუშვით ჩემთან“.

გუშავებმა ერთმანეთს გადახედეს, ფურცელი დამიბრუნეს და შედიოდნენ, მითხრეს!

ცას ვეწვი სიხარულით! ქალღმერთი შევინახე და ჭიშკარში შევედი. მაგრამ, ჰაუ! რამხელა მოედანია! სად გინდა წახვიდე? სად ცხოვრობს ლენინი? აქ კი ჩავფიქრდი, დავდექი და ვდაგევიარ. ჩემთან ისეც გუშავი მოვიდა და მკითხა:

— სად მიდისხარ? აქ როგორ მოხვდი? ვაჩვენე ქალღმერთი.

წაიკითხა, იმ გუშავით ხელში ატრიალა...

— ვერაფრის იტყვი, ნამდვილად ლენინის ხელია... ჰოდა, რაღაც დედგარხარ? წადი! აი, იქა იმ კარებთან მიიღე ლენინის იქ ნახვა.

საითა და მისასწავლა, მეც იქით წავედი. ვხედავ, კარებიდან პალტოგანსილი კაცი გამოვიდა, ეტუბობდა ჯერ ვერ მოესწრო ღიღების შეკერა, თავზე ქუცს ისწორებდა. მისკენ გავწვიე. ვიფიქრე, ამ კაცს ვკითხავ ლენინი სად ცხოვრობს-მეთქი. მივიღი... ვხედავ... ეს ხომ თვითონ ვლადიმერ ილიჩია! სიხარულმა ამიტანა:

— გაბარჯობათ, ვლადიმერ ილიჩი! თქვენთან მოვედი, — ვუბნენები მე.

— ჩემთან? რაშია საქმე? საიდან? აბა, მამამე! წუხელ დამით გვიანობამდე ვიმუშავე და ახლა სასიეროდ გამოვედი. შენც წამოდი ჩემთან ერთად...

ჰოდა, წავედი. მან მე მეფე-ზარბაზანიც მაჩვენა და მეფე-ზარიც: მიამბო, თუ როგორ ებრძოდნენ მუშები იუნკრებს კრემლისათვის. მერე გამომკითხა როდის და

რისთვის ვარ ჩამოსული. მეც ყველაფერი ვუამბე: მამა-ჩემზეც, მის საშვეტეც, იმაზეც, თუ როგორ უნდოდა ვლადიმერ ილიჩის ნახვა, მასთან საუბარი... როგორ მოკლეს... ერთი სიტყვით, არაფერი გამომჩინია...

მე ვუვები, ის კი უფრო მიგდებს, სიტყვას არ მაწყვეტინებს. მხოლოდ მისი ხელით დაიწყო საშვი მთხოვა მეჩვენებინა. „მამ, მამ... ნამდვილად ჩემია“

დიღნას ეპარტო. ყურადღებით მისმენდა. მერე ზოგი რამ თვითონაც გამოკითხა სკოლის შესახებ: რომელი წიგნებით ვსწავლობთ, რაზე ვჭრებ, როგორ არის ქაღალდის საქმე, ბევრნი დავდივართ თუ არა სკოლაში ბავშვები; თანაც, დამავალა თქვენთვის გადმომეცა, რომ ყველამ იარაღი სკოლაში და კარგად ისწავლოთ. მეც შევპირდი. მერე ვლადიმერ ილიჩმა სახლში შემიბატონა, — უბრალოდ ცხოვრობს...

გავიხადეთ და ოთახში შევიდით.

— აი, შენ აქ, ამ დივანზე დაჯექი, მე კი ნადედა კონსტანტინოვნას ვთხოვ ჩაი დაგვაღვივინოს, — მითხრა მან და ოთახიდან გავიდა.

დივანზე დაჯექი, სწორედ ეს წიგნი ავიღე და კითხვა დავიწყე. უცტრად ჩამეძინა. მივლი დამე ხომ მატარებდნენ არ მიძინია!

უთუოდ დიღნას მეძინა. გამეღვიძა. დემროო ჩემო! სად ვარ?! ყველაფერი გამახსენდა. უკვე ბინდებოდა. ვხვდა დივანზე წარწერა მატარებელზე: „შურა! როცა გაიღვიძო, არასდ წახვიდე. ნადედა კონსტანტინოვნა მალე დაბრუნდება. საქმელი მაგაღვაწა. როცა მოგშვინდეს, ჭამე რაც გინდა. ჩაი შენ თვითონ დაისხი!“

აი, აქ კი შემეშინდა. წასვლა დავაპირე. ჭუდისა და პალტოს ძებნა დავიწყე, მაგრამ ვერ ვიპოვე! ოთახში სულმთლად ჩამოხსენდა. დივანზე ჩამოვჯექე და ველი რა მოხდებოდა. მალე ნადედა კონსტანტინოვნაც მოვიდა და სინათლე აანთა.

— რაო, ბებუნე, მოგეწყინა? არა უშვას! ახლა ვისა-ლივბეთ. ვლადიმერ ილიჩი მალე მოვა.

მე არასოდეს არ დამვიწყებდა, ბავშვებო, ის საღამომო ილიჩი მოვიდა. მარტო არ მოსულა — სვერდლოვი მოსყვა. ილიჩმა ჩემ შესახებ უამბო სვერდლოვს. ბევრი იცინეს, მერე კაბინეტში გავიღინენ. ნადედა კონსტანტინოვნა კი მე მესუბურებოდა, მირჩევდა ბავშვთა ორგანიზაციის ჩამოყალიბებას: დაე, იზარდეთ ნორჩ კომუნისტებად, საბჭოთა ხელისუფლებისათვის მებრძოლებად. თქვენი შესახებაც მეკითხებოდა, როგორი ხართ თქვენ, — მომმართა შურამ და მე შემომხუდა.

ღამით დივანზე დამაწვინეს, დილით კი ვლადიმერ ილიჩმა თავისი შოფერი გილი გამოიძახა, ჩემზე მიუთითა და უთხრა: დათვალიერებინე მოსკოვი, მერე გადი კურსკის სადგურზე — ბილეთი შეუკვეთე ზევისათვის, კრემლში მოიტანონ, თორემ სწავლას მოცდება.

მივლი დღის განმავლობაში, სექტემბრის ადრეული

ბინდის ჩამოწოლაში, მოსკოვს ვათვალისწინებდი. საღამოს ვლადიმერ ილიჩი რომელიღაც კრებაზე იყო, მე და ნადედა კონსტანტინოვნა კი პეტროგრადს ვივლიდით, ვიბორგის მხარეს. მოვუყევი მამაჩემის შესახებ, ილიჩის ნაწერიც ვუჩვენე, რომლითაც კრემლში შემეშინებდა.

მეორე დღეს, ახლა უკვე ნადედა კონსტანტინოვნასთან ერთად, კრემლს შვინიდან ვათვალისწინებდით ნახევ ოთახები, სადაც მეფეები ცხოვრობდნენ. ღამით კი შინ გამაფრებავდი... ეს იყო და ეს... თუმცა არა გამომშვიდობებისას ვლადიმერ ილიჩმა ეს წიგნი მაჩუქა და მითხრა: „მე თვითონ ძალიან მიყვარს ნეკრასოვი. ზნობად იყოთხე იგი და, საერთოდ, ბევრი იყოთხე. წიგნი ჩვენი დღიე მასწავლებელია“...

ღეინმა შუბლზე მაკოცა და მანქანისაკენ წელა მიბიძგა. ნადედა კონსტანტინოვნამ რაღაც პატარა ყუთი მომცა — ეს ბებნას მიუტანეო. ყუთში შაქარი და ჩაი აღმოჩნდა. საჩუქრის მიღებისას ბებნამ იტირა კიდევც...

შურას მიერ უბრალოდ მოყოლილ ამბავს სუნთქვა-შეკრულინი ვუსმენდით.

მე შევნიშნე, რომ ამ დღიდან შურა ბავშვების მეთაური გახდა. კარგად არ მახსოვს, ორი თუ სამი წლის შემდეგ პიონერული რაზმი ჩამოვყალიბებთ. ერთხელ, (ჩვენს სიხარული საწვდარი არ მქონდა) ამანათი მივიღეთ. შვი დროშა, დოლი, საყვირი და ყელსახვევები-სათვის წითელი ქსოვილი აღმოჩნდა. ამანათი კრემლიდან იყო. შვი ნადედა კონსტანტინოვნას პატარა წერილი იყო.

იგი ამ საჩუქრის პიონერებს უგზავნიდა სრული რწმენით, რომ შურამ უკვე მოასწრო რაზმის ჩამოყალიბება. და იგი არც შემდეგარა შურაში.

თარგმნა ე. კეკელაძემ

ქორეთელი არქეოლოგები

თუ აღმანი საჩხერის მხარეს მოხვდა, კეთილი მეგზურივით აედევნება ნეტარი აკაკის ლანდი. ყველაფერში მას ამჩნევს და ყველაფერს მისი წიგნებიდან უყურებს... აქ ყველგან მოძიებდა იყოს აკაკის ნაფეხური...

სულ ახლოა სოფელი სხვიტორი, რომელსაც როგორც აკაკი იტყვოდა, ორი მთა აკრავს: გონჯისხევეყერეთი და საფლავნიშვილო, რაჰამდე რომ აღწევს. შუაში ჩამოხეობის მდინარე ჩიხურა—აკაკის „საკუთარი ემბაზი და პირველი სარკე“. მას პატარ-პატარა მთის მდინარეები ერთიან—გონჯურა, კვერეთულა, სკინავა, დიდი ღელე და საბუე. გონჯურას გარდა ყველა მდინარე საკალმახა. თუმცა ხელს სხვაც ბევრი ამოსდევს: წვერა, ტობი, ქაშაპი, ნაფოტა, ღორჯო, ჩხაპი და გველანა.

ორ ნაბიჯზე სოფელი სავანეც. საუცხოო რამ „როგორც სათვალთვალოდ, ისე ჰაერის სიკეთითაც“. ნამდვილი „მოსასვენებელი ადგილი“. ათასფერად მოხალჩებულა კორტობიანი ველები. გზისპირებზე ათასნარი ყვავილი და ბალახი ჩამწკრი-

ვებული. აკაკიმ სულ იცის მათი სახელები—ფირისულა, კორჩიოტა, შროშანა, ყვივისფრჩხილა, ქალაკოდა, ფრთაშეკრილა... ამ გზებზე იწყება აკაკი. აქ მისი სათავია.

სახერესთან ყვირილა წმინდა და ქვინი. აკაკი ხშირად დადიოდა ყვირილაზე სათევზაოდ. „პატარებს ჩქიფით“ იპერდა, დიდებს კი „ხელაობით“.

სახერის თავზე ცნობილი ციხე „მოდინახე“ გაღმომდგარა. „მოდინახე“ წერეთელს დიდ წინაპარს—ქველი წერეთელს ეკუთვნოდა. აქი აკაკიც ამბობს ნათლაზე, ცოტენ დადიანის ღირსეულ მეგობარზე:

„ქალია ქველი წერეთლის, პატრონი „მოდინახისა“.

მატიანეში აღნიშნულია, რომ საჩხერის მხარეს გადიოდა აღმოსავლეთ საქართველოდან დასავლეთ საქართველომდე გაღმომავალი უძველესი გზა. ეს გზა ლიხისმთიან და ქრთახევით სოფელ კორბოულზე გაღმომიდიდა, მდინარე ყვირილასა და ფსიდის ხეობით შავი ზღვის სანაპიროსაკენ მიემართებოდა. ზოგჯერ მას შორეული აზის ქვეყნებიდან დასავლეთ ევროპის ქვეყნებისაკენ მიმავლი ვაჭრებიც იყენებდნენ.

ჩვენ საჩხერეში კვირა დღით ჩაველით. გზაგასაყართან მარჯვნივ გადავხვიეთ და სოფელ ქორეთისაკენ მიმავალ გზას დავადექით. ქორეთელ მოსწავლეებს სასკოლო-ისტორიული მუზეუმში მოუწყვათ და მის დასათვალთვებლად მივდივართ.

წინა დღის ნაწივამარი იყო, მაგრამ ტალახს არ შეუწუხებდითარ. ხალხს გზა თეთრი კლდოვანი ქვაფენილით მოუტია, და თითქო აღარც აღმართის ავლა ქრის. ქორეთამდე სოფელი კალვთა ავიარეთ. შემოდგომის

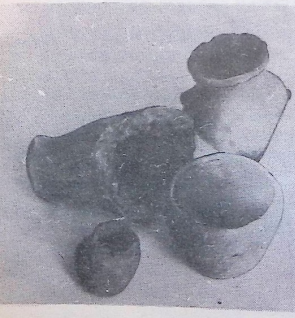
ღალა სოფლებებს მარნებსა და ბელღებში დაიბინავებინათ. საღალა აკაკის „ჩემს თავდადასავალში“ აღწერილი ზემო იმერელი გლეხის ისლით გადახურული ხის სახლი, წინა და უკანა კარებით, უფანჯრით-სარკმლო, მხოლოდ ორი საკვამლურით, ანუ საფაფურით საიდანაც კვამლი

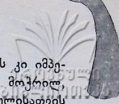
იტალიის ძველბრძნულ ახალშენაში—ლუკანიაში ჩვენს წელთაღიხებამდე შეიქმნა საუფუშეში მიჭრილი ფული.

გადიოდა და სამაგიეროთ სინათლე შემოდიოდა. გარშემო მარტო მიწა და მთემა აკაკისდროინდელი. დანარჩენი ყველფერი ახალ აღამიანის შექმნილია.

სკოლაში არაივნი დავგვიხვდა. სკოლა ორსართულიანი, თეთრად შეფუთილი შენობაა. წინ ორი ნორჩი აღვისხეა დარგული. ჩვენ „შეპართან მდგარ ხურმისხესთან ჩამოვსხედით. საიდანაც განჩადა ცისფერთვალუბინი პატარა გოგონა. ჯერ სოგვესალმა, გაიგო თუ არა ჩვენი მისვლის მიზეზი, ბოდიში მოიხადა და გაქრა. გზაზე წელა მოამაჯებდა ბერიკაცი. საღამო ვერ მოვასწარი. ვეღარ მოეთიმინეთ და გამოველაპარაკეთ. სოფელ ქორეთის სახელწოდებას, თურუნე, სხვადასხვაგვარად განმარტებენ.

მ ა რ ც ხ ი ე: „კარბინში“ ნაპოვნი ანტიკური ხანის თიხის ქურქული. ზ ე ვ ე თ, თ ა ვ ა რ თ ე: ნორჩი არქეოლოგი (მ ა რ ც ხ ი დ ა ნ მ ა რ ჯ ე ნ ი ე): ნათელა ხარაიშვილი, ომარ ენიაშვილი, ვალიდა ქაშუაძე, ჯემალ ლაყაბიძე, გოგუცა ქაშუაძე და რევაზ ნადირაძე.

ზოგი ამბობს, ხშირი ქარები იცის და სოფლის სახელიც აქედან წარმოდგაო—ქარეთა, რომელიც დროთა განმავლობაში ქორთვად სახეზეცვლიდა. (ქორთვი იმერეთის ზეგანზეა ვაშენებული და, მართლაც, ქაირანი ადგილია) ზოგი კი სხვანაირად განმარტავს—ქორთა სამყოფელი ყოფილაო. ერთ-ერთ ენოვოგრაფულ წერილში აკვივც ამბობს, რომ ამ მხარეში ბევრი იცის ძერა, შვადრდნი (სამშვადრდნი ქიათურასთან), ლაღი, მარჯვანი. უპირატესობას კი ქორს ანიჭებს, ანდა, რა გასაკვირია, საქართველოში ბევრ ადგილს ჰქვია ორბეთიც. ამ კუთხეს ვაშუშტი ბაქტონიშვილიც იხსენიებს თავის ცნობილ „გეოგრაფიაში“.

მაღე ვეზოში წითელეკლასიხვევიანი ბავშვები მოგროვდნენ. ვეცნობით ერთმანეთს. ისინი სახელგანთქმული პატარა ქორთული არქეოლოგები არიან. რამდენიმე უფროსკლასელიც მივიდა. „გვილი, დევაშუმოსილა“ არქეოლოგები ისტორიის მასწავლებელს მიხეილ გოგატაშვილს მოჰყვენენ.

შვიდივარი სკოლის ერთ-ერთი საკლასო ოთახში მოწყობილ პატარა ისტორიულ მუზეუმში. თავისი მინიატურული მისუხედავად, მუზეუმი დიდ-შთაბეჭდილებას სტოვებს მნახველზე. მუზეუმს ჯერჯერობით ორი მთავარი სექცია აქვს—პალეონტოლოგიური და ისტორიულ-არქეოლოგიური. განსაკუთრებით მდიდარია ისტორიულ-არქეოლოგიური სექცია, რომელსაც ხუთი განყოფილება აქვს: ქვის ხანის, ბრინჯაოს ხანის, კერამიკის, რკინის ხანისა და ნუმიზმატიკის. მუზეუმში გამოფენილია ისტორიული შინაარსის სურათები, მოსწავლეთა მიერ შესრულებული არქეოლოგიური პერიოდიზაციის ტაბულა, ნორჩ ისტორიკოს-მხარეთმცოდნეთა წრის კედლის გაზეთის ნომრები, თბილისის პიონერთა და მოსწავლისთა სასახლისაგან ჯილდოდ მიღებული სიგელები. ამავე წრის ხელნაწერი ეურნალის ნომრები, სხვადასხვა თემატური აღომებები, მოსწავლეთა მიერ შესრულებული, სახეარის რაიონის ისტორიულ

დი ძეგლებისა და ადგილების ჩანაწატები და მაკეტები.

მუზეუმს აქვს სპეციალური კატალოგი, რომელშიც წარმოებს მოსწავლეთა მიერ აღმოჩენილი ექსპონატებისა და სამარხების აღრიცხვა, სათანადო ცნობების შეტანითა და აღწერით. ერთი სიტყვით, ნამდვილი მუზეუმი.

მეტად თავისებური ისტორია აქვს საქმისადმი დიდი სიყვარულითა და მონდომებით შექმნილ ამ პატარა მუზეუმს...

ერთხელ, მოსწავლე ღმურია გელიაშვილს სოფელ კალვითაში ციოვა ბრინჯაოს ფული, რომლის ერთ მხარეზე გამოსახული იყო დამფრთხალი ხარი, მეორეზე კი მუხარაღიაში კაცის თავი. ღმურმა ფული ისტორიის მასწავლებელს აჩვენა. აღმოჩნდა, რომ ბრინჯაოს ფული ჩვენს წელთაღრიცხვამდე მეოთხე საუკუნეშია მოჭრილი. იტალიაში არსებულ ძველბერძნულ ახალშენში—ლუკანიაში. მასწავლებელმა ღმურის ისიც უთხრა, რომ ქართულ მიწაში ბერძნული ფულის პოვნა საქართველოსა და ძველი სამბერძნეთის სავაჭრო ურთიერთობის მაჩვენებელია.

მაღე თენგიზ ლომიძემ ხოსრო მეორის დროინდელი სპარსული ვერცხლის ფული მოიტანა, რომელიც აღამაინის ჩონჩხთან ერთად ეპოვნა

მინდროში. რეზო კაპანაძეს კი იმპერატორ ჰერაკლეს მიერ მოჭრილი ბიზანტიურ ვერცხლის ფულისნაბჭის მიგენა. მას მოჰყვა ქართული და რუსული მონეტები, სხვადასხვა დროის მრავალი ძველი მდელი და მდელიანი. თანდათან იყვებოდა და მდიდრდებოდა ნუმიზმატიკის განყოფილება.

გოგუცა ქაშუშაძის „არქეოლოგობა“ კი სულ სხვანაირად დიიწყო: ერთხელ, აღრე ვაზუფულზე, მინდროში ბატები ჰყავდა. ბატები ჯერ დინჯად სწიწნიდნენ ბატეცელასა და ფშალს. თუ ჯიჯალაყა შეხვდებოდა, ხომ უფრო კარგი. ბალახის წიწყნა-წიწყნაში ახალხელში გადასულეყენენ. უცებ, ყველ ერთ ადგილზე მოგროვოლყენენ და გნიასი შესდგომოდათ. აღამაინის ძველებს შეეშფოთებინა ბატები. იმ ადგილას უძველესი ხანის სამარხი აღმოჩნდა. შიგ მრავალი დიდმნიშვნელოვანი ნივთი იპოვეს—ბრინჯაოს მასარაგასხნის შუბის პირი, გვიანი ბრინჯაოს ხანის; ბრინჯაოს პატარა სატყერის პირი და ბალთები. ბატებმა რომის ვლადარჩენის შემდეგ მეორედ ისახეულეს თავი. გოგუცას „ნორჩ ლენინელი“ ამის შესახებ წერილიც გაუგზავნია—„არქეოლოგი ბატები“.

კვიე და ცილა ფარქოსაძეებმა სხვაზე ნაკლები ამაგი არ დაიორს

მორიგე ხასწარადი ხდომია, ხაღე ქორთული არქეოლოგები მასწავლებელ მიხეილ გოგატაშვილის ხელმძღვანელობით აღამაინის ჩონჩხთან ერთად ეპოვნენ.

გნეოლითის ხანის (3000—1500 წ. ჩვენს წილობრივებამდე) ნივთები: 1. კუხის დილა და პატარა ისრისწვერები; 2. კუხის დანის ნატეხები; 3. ნაშლისპირის კუხის ჩახართები; 4. ძეგლის საღვინა.

მუზეუმში. მათ თავიანთი სახლის გზოში მიაკვლიეს ადრე ბრინჯაოს ხანის ყორღანული ტიპის სამარხს, რომლის დიამეტრიც ოც მეტრს აღემატებოდა. სამარხში აღმოჩნის ჩონჩხთან ერთად, აღმოჩნდა სამი ცალი ბრინჯაოს ყუთაღმვეებული ცული, ბრინჯაოს ორი სატყვიარი, ორი ცალი საქინძი და თიხის დიდძალი ჭურჭლის ნაშხვრეები.

მაღე მოსწავლეებმა კოლექტიური არქეოლოგიური გათხრა მოაწყეს საჩხერის ახლოს „ნაჩერკეზევზე“ და სამუდამოდ წაართვეს მიწას ფეოდალური ხანის რკინის ბეგრი იარაღი და ხელსაწყო.

ქორეთელ არქეოლოგებს დღემდე სულ აღმოჩენილი აქეთ ათამდე დიდ-მცირეწილოვანი სამარხი. მათ მასალებს კარგად იცნობს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ისტორიის ინსტიტუტი. ერთხელ ეროვნული შალვა ამირანაშვილიც ეწვია მუზეუმს დასათვალისწინებლად და გასაცნობად. სულ ცოტა ხნის წინათ ქართველმა არქეოლოგებმა გათხარეს ომარ ეზიანაშვილის, რეზო ნადირაძის და ჯემალ ლაკაბიძის მიერ მიკვლეული „ქარახტინი“ წოდებული ადგილი. „ქარახტინში“ აღმოჩნდა ენეოლითის ხანის ადამიანის ნასადგომარი. ისტორიული თვალსაზრისით კუხის ბეგრი ძვირფასი ნივთი.

ერთხელ „ქარახტინიდან“ დაბრუნებულებს ქორეთის ახლოს ერთ ფშანთან შეუსვენიათ. წყალს ჰემზეთით სვამდნენ. ზოგი პირდაპირ ეწაფებოდა. წყლის ამოსაღები არაფერი ჰქონდათ. უტებ ომარ ეზიანაშვილს იტყე, ასეილთან, რაღაც თიხის ჭურჭ-

ლის ყელი შეგმნია. ბელად ამოელო მიწიდან. აღმოჩნდა მეოთხე საუწყუნის ანტიკური ხანის კოხტა დოქი და, რადგან „წყალი პატარისა“, პატარათი დაიწყეს. ალაბათ, თვით ძლევაპოსლი იმპერატორ ალექსანდრე მაკედონელს არ დაუღლეია ისე გემრიელად იმ დოქიდან წყალი.

პატარა არქეოლოგები უმნიშვნელო ნივთსაც არ ტოვებენ უყურადღებოდ. „სულ მიწას დაეყრებოთ და რაღაცას ეძებთო“. — იხუზრა ერთმა. თუმცა ეს მარტო ხუმრობა არ იყო. „თქვენ რაღა ნივთები იპოვეთ“ — ეკითხებოდა გუგული მაძგარაძეს, ნაწული ლაბაძეს და ნათელა ხარაიშვილს, პატარა ცქრიალა გოგონებს, ჩვენს გვერდით რომ დგანა.

პალეონტოლოგიურ სექციამო წარმოადგინილი უძველესი ფლორისა და ფაუნის ნაშთები ძირითადად მათ მიერ არის მოგროვილი. პალეონტოლოგიურ სექციამო კი წარმოდგინილია განამარხებულ ვეშაპისმაგვართა მალბები, ნეკნები, ქვალქეული ზღვის ზღარბები, ვაქევაგული ხე, ზღვის ნიებროვან ცხოველთა დანალექები...

ქორეთელი მოსწავლეები, რომ იტყვიან, თავიანთი ხუთი თითითი იცნობენ მშობლიურ მხარეს. მართლაც რომ კარგი მხარეთმცოდნეები არიან.

ცოდნის გაღრმავებაში მათ დიდად ეხმარება მოგზაურობა-ლაშქრობები. ხშირად მრავალდღიანიც.

ნორჩ არქეოლოგებს კარგადა აქვთ შესწავლილი ქორეთის მახლობლად თაროს კლდეში კარტული გამოქვაბული, პირველყოფილი ადამიანის ნასადგომარი მთლიანად სტალექტი-

ტიებითა და სტალამიტებით დაფარული. მისი სიგრძე 600 მეტრს აღემატება, და არაერთი ჩამოყვარდება სათაფლის ცნობილ გამოქვაბულს.

პატარა არქეოლოგები დიდი მონდომებით ემზადებიან XIII სასწავლო-შემოქმედებითი რესპუბლიკური კონფერენციისათვის. მუზეუმის მასალების მიხედვით ბევრი მათგანი შეტლსაინტერესო მოხსენებას აწვდიდა.

მათ განზრახული აქვთ, აგრეთვე, სასკოლო მუზეუმიდან შეარჩიონ არქეოლოგიური მასალების კოლექცია და სასურველად გადასცენ თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სახსხლს არქეოლოგიური განყოფილების მოწყობად.

ქორეთელ მოსწავლეებს ისიც ემაცხებათ, რომ მათ მიერ შექმნილი პატარა მუზეუმი შეიძლება საფუძვლად დაედოს საჩხერის რაიონის სამხარეთმცოდნეო უფრო დიდ მუზეუმს.

მათი დიდი თანამეამაღლე აკაკი წერეთელი 1881 წლის 21 სექტემბერს, არქეოლოგებისათვის ვაშართულ ქართულ წარმოდგენაზე თავის სიტყვაში გულისტკივლით აღნიშნავდა: „საეჭო კი აღარ არის, რომ მრავალგვარად ტანჯულ კავკასიას, ანუ სულერთია ვსთქვათ, მისის უპირველესი და უწარჩინებულესი ხალხის, ქართველების ცხოვრებაში ბევრი ისხვადსხვა დროები ყოფილა ღირსა სამეცნიეროდ შესწავლისა და საქირო არა მარტო კავკასიისა და საქართველოს, თვით მსოფლიო ისტორიისათვისაც—მაგრამ ის ნიშნები და ის ნაშთები ჯერ ღარიბად არიან ნაჩერკეებში ჩამარხულად მიზნულად“. რაოდენ სასიხარულოა რომ, რომ ცნობილი ქართველი მეცნიერებისა და არქეოლოგების გვერდით პატარა ქორეთელ არქეოლოგებსაც თავიანთი უნაგვარი წვლილი შეაქვთ „ჩვენი მიწისკერძა ცხოვრების“ შესწავლის საქმეში.

მართლაც რომ სამაგალითოა მათი საქმიანობა.

იგაფეტი

ზღარბი და ლოკონა

ერთხელ ლოკონამ უთხრა ზღარბს:
 «მუდამ მოღუშული რად დადინხარ, ძმო, ბრაზმოიერულს ხმელ-
 ბაღ გტყევიან თმები!»
 «ქა, შენ რა გიშავს, თვალწერილავ, ისეთი ლორწოიანი და გა-
 სიპული ხარ, ყოველ ნახვრეტში იოლად შეძვრები, მე კი ბრძოლით
 ვიკაფავ ამ ქვეყნად გზას და ამიტომაც ხმელბად მექვა თმები».

მელა და აქლემი

ღრუბლიან დღეს ერთი მშვიერი მელა ამოცუნცუნდა სერზე,
 საკბილოს ეძებდა ჩირგვებში. როცა გადაიდარა და ზეციერმა მნათობმა
 ლანდი დაუნგრელა მას, გული მოიცა და დაიწადა მელიკომ:
 თუ სადმე ერთი აქლემი შემხვდა, წამოვაქცევ და ვისაუზმებო.
 შესალამოვდა. ლანდი დაჰკარგა სულმოკლემ და გრძელკუდამ.
 ახლა ესლა დარჩა იმედად: გომორენისკენ გავივლი, ეგებ ვირთხას
 გადავაწყდეო სადმე.
 ორღობეში აქლემი მოჰყავდა პატრონს. მელას გაეცინა, დანა-
 ქანდი რა გაასხენდა. პაუო, შეუძახა მეაქლემემ. აქლემმა წიხლი მია-
 ყოლა და ნეენის ძვლები ჩაუშტვრია ტრაპანას.

ძაღლი

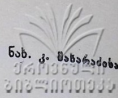
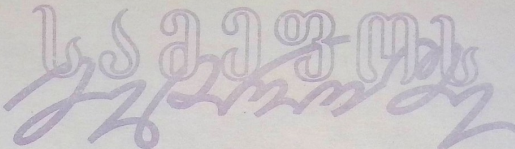
მამაჩემს ეენახი ჰქონდა მდინარის გადაღმა. როცა ყურძენი
 მწიფობაში გადავიდა, დამავალა: ძაღლი გადაიყვანე გაღმა და ვე-
 ნახში დაბაბო—
 მთელი ღამე დაუცხრომლად ყეფდა ძაღლი, დღისით ვამჩნევდი:
 ყურძენს იბარავდა ვიდაც.
 მამამ მიბრძანა: ალბათ ქურდები შემოგვეჩვიენ და დაბმული ძა-
 ლლი აბა, რას დააკლებსო მათ. აქებდა კიდევაც ჩვენს ფხიზელ მყე-
 ფარს.
 მამაჩემში ბრძანებით ძაღლი აუეშვი, გვიანი ღამით მეც თოფიან-
 ნად ზეუდარაჯდი ქურდებს, მთვარიანი ღამე იყო და ვნახე: ძა-
 ლლი შუაგულ ვენახში შედიოდა, ერთს დაიყეფებდა, მისწვდებოდა
 ყურძენს, გადასანსლავდა, ისევ დაიყეფებდა...
 ამ იგავის მორალი ასეთია: ზოგი კაცი თოვად ჩაღის ავკაცობას
 და თავის დანაშაულის დასაფარავად მამაჩემის ძაღლივით უყეფს გა-
 მოგონილ დამნაშავეს.

ბუ და არწივი

ბუმ შეუთვალა არწივის: მოდი დავმზახლდე და ქალ-ვაჭი ვაქო-
 რწინოთო.
 დიდი ქორწილი გადაინახდა არწივმა, მოიწვია ბორები, ქორები,
 მიმინოები, კირკიტები, ჩხიკვები, კაჭკაჭები და კოტები. სუფრას ჩი-
 ტის რტყ არ აკლდა, მაგრამ ერთმა უსიამო ამბავმა ჩაფარცხა საქმე.
 დღისით გამართულ ქორწილში ბუს მართვემ ვეღარ დაინახა
 თავისი საქმრო, ხოლო ღამით გადახდილ ნაღიმზე სიძე არწივს მო-
 ერია ძილი.

კინოგოსტროვა

ანა, რომელი მონწაველი იქნება ჩვენში, კინოსურათი რომ არ ეჩანოს. მაგრამ ბევრ-მა არც იცის ალბათ როგორ იღებენ მას, რამდენი სხვადასხვა სახის სპეციალისტის შეთანხმებული მუშაობაა საჭირო კინოსურათის გადახალხებად.

უპირველეს ყოვლისა კი კინოსურათისათვის საგანგებოდ იწერება სცენარი ისევე, როგორც თეატრისათვის პიესა. კინოდრამატურგია დამოუკიდებელი ლიტერატურული ჟანრი და კინო-სცენარი (კინომოთხრობა) ძალზე საინტერესოა წახაიოსხად.

ორასი წლის წინათ საქართველო დაქუცმაცებული იყო პატარა სამეფოებად. ქართ-ლი, კახეთი, იმერეთი, სამეგრელო და აფხაზეთი ცალკე სამთავროებს წარმოადგენდნენ. ქართლისა და კახეთის მეფეები სპარსეთის ქვეშევრდომები იყვნენ, იმერეთ-აფხაზეთი-სა—თურქეთის.

კახეთში მაშინ მეფობდა ჩვენი სახელოვანი მეფის—ერეკლე მეორის მამა თეიმურაზი. ერეკლემ პატარაობიდანვე დამწყო ბრძოლა უცხოელ დამპყრობთა წინააღმდეგ და სიცოცხლის დახასრულამდე არ შეუწყვეტია იგი. მან გააერთიანა ქართლი და კახეთი, შემოიერთა განჯა-ერევნის სასანოები და იმერეთში გაამეფა თავისი შვილიშვილი სოლომონ მეორე, რაც ფაქტურად აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოს გაერთიანებას უდრიდა. წინამდებარე კინო-მოთხრობა გვიამბობს რამდენიმე ეპიზოდს იმ-დროინდელი საქართველოს ცხოვრებიდან.

გაზაფხულია. ჰყვავიან ატმის, ნუშის, ბლის და ვაშ-ლის ხეები.

ხელისგულივით ტრიალ მინდორზე მოჩანს გაბმული გულთნული. თავში,—უღელზე, ჩამომჯდარა თორმეტ-ცა-მეტი წლის სოფლის ბიჭი—დულაბა. ხელში სახრე უჭი-რავს, ხან ერთ ხარს გადაუსხაპუნებს, ხან მეორეს და წკრიალა ხმით მღერის:

— გალი, გამოდი გუთანოო... ღირღიტვე ბანი უთ-ხაროო...

დულაბას ხმას აძლევენ მომდევნო უღლებზე ჩამომ-ჯდარი ბიჭუნები: ეშმაკისფები თეღია, ჭიტესა და სხვები.

გუთანს ორივე ხელით ჩასქიდებია დულაბას მამა—შუხნის გლები უფლისა, და კვალში ჩამდგარი მძიმედ მიჰყვება ლარივით გაქიმულ ხნულს. მას ზურგზე თო-ფი ჰკიდია და წელზე მამაპაპური ხანჯალი.

ყანის ვანაპირას გამოჩნდა ათი-თორმეტი წლის ფეხ-შიშველა გოგონა. მას მხარზე კალათი გაუდგამს და ხელ-ში მოზრდილი ხელადა უჭირავს.

თედომ თვალი მოჰკრა "გოგონას და დულაბას გას-ძახა:

— მზექალას სამხარი მოაქვს ჩვენითვის დააყე ხარები.

მზექალა კი მოდის, ძლივს მოაქვს მხარზე გადგმუ-ელი კალათი. იმას მოჰყვება პატარა ბიჭუნა სოსე, რო-მელსაც წყლით სავსე ღოჭი გაუდგამს მხარზე. სოსეს კიდევ უფრო პატარა ბიჭი მოსდევს, მას ღვინით სავსე ხელადა აუხუტებია. სულ ბოლოს ერთი ციციქა გოგო მოდის, მას რამდენიმე შოთი აუღლივებია.

— ეს რა ამბავია!—წამოძიბა უფლისამ და მზექალას გასძახა: ასე პატარები ვინ გამოგიშვა ყანაში!...

— ბიცილა მარიამა თქვა, შორს ჯრ არის, აქვე ხნა-ვენ და წაიყვანეო.—უბასუხებს შორიდან მზექალა.—აი-ჩემეს წავგიყვანეთო და ტირილით კინლამ შუაზე გაიხინ...

— ჯერ შენ არ უნდა გამოეშვით და, ანა, მაგათი გამოშვება იქნება?!—გააქნია თავი უფლისამ და შუბლი-დან ოფლი მოიწურა. მერე ბიჭებს გასძახა:—დააყო ხა-რები. პური ვკამათო.

უფლისამ გუთანს თავი ანება და სხვებთან ერთად იმ ადგილისათვე გაეშურა, სადაც მზექალამ კალათი ჩა-მოდგა და სუფრის გაშლის შეუდგა.

— აი, გიხარე ჩემო მზექალა!—უთხრა უფლისამ და დოქს მიწვდა, მაგრამ ვერ მოასწრო მოეყვებინა, რომ ამ დროს ყური მოჰკრა უშარბე ცხენოსანთა თქარა-თქურს და საბრძოლო ყიფინას.

გურიელის თავში, უღელზე ჩამომჯდარა
მორბეტი-ტამბეტი წლის სოფლის ბიჭი დულაბა

— ჩქარა თავს უშველეთ! — დაიძრიალა უფლისამ და მბრძანა თოფი მოხსნა.

ყველამ მიატოვა სურთა, შებმული ხარები, და თავ-გამეტებით გაიქცნენ სოფლისაკენ.

* * *

სოფელში ალაქოთი და აურზაურია. სასწრაფოდ აურილან, მიუტოვებით სახლები და ცდილობენ ზეასწრონ ციხის გაღვანში. ზოგი ბარკი ეზიდება, ზოგი საქონელს გრეკება.

სოფლის შუაგულში დგას დიდგალავნიანი ციხე-სიმაგრე. ოთხივე კუთხეში მაღალი კოშკები აქვს დატანებული. ვაღებულ ქიშკარში შემობიან და შემობიან სოფლელები, ქალები ძუძუმწოვარა ბავშვებით, მისრწნილი მოხუცები, ავადმყოფები.

მინდორში მობრბის უფლისა თავისი შვილებით. ხანდახან მობრუნდება, დაიოკებს, ამოიღებს ნიშანში დაწინაურებულ მტრის მხედარს, დაიჭეპებს მისი თოფი, ვადმოყრავდება მხედარი და... ვარბის უფლისა, თან გზადაგზა ცდილობს თოფი დატენოს. ხან ერთ ბავშვს დაავლებს ხელს, აიტაცებს და მიაბრუნინებს, ხან მეორეს. ბიჭებსაც ჩაუვლიათ ხელი პატარებისთვის და მიაბრუნინებენ.

აი, ყველაზე პატარა ბავშვი, მობრბის რაც შეუძლია. მოსდევს მას დასაჭერად აბრაგი. აი, სადაცაა დაეწევა, მაგრამ ამ დროს იქვეა უფლისას თოფმა და ვადმოყრავდა აბრაგი ცხენიდან.

წამოვარდა პატარა და მოჰკურცხლა ციხისაკენ. წამო-ჰკრა ფეხი, წაიქცა. წამოვარდა ზეზე, ისევ ვარბის... მოჰკრიან ცხენოსანი ყიზილბაშები.

გლუჯს მიწას მათი ცხენების მძიმე ფლოკებში.

ისმის განუწყვეტელი ყიყინა თავდამსხმელთა.

აი, სადაცაა დაჰკეტენ ციხის კარებს მცველები. თვალის მოპკრეს უფლისას ჯგუფს. ძახილით ამხნევენ, აჩქარიან. უოპკრიან მტრის მხედრები, ცდილობენ დაეწიონ უფლისას.

ერთი მხედარი დაწინაურდა, წამოეწია მზექალას, რომელსაც პატარა ბავშვი აუტაცნია და ქანცმიღლეული მთარბენინებს. მზექალამ ქვას ფეხი წამოჰკრა და მიწაზე ბავშვიანად გაიმჯღორათა.

აი, ვადმოეკიდა ცხენზე გამოცდილი ყიზილბაში მხედარი, დასტაცა ხელი კაბაში მზექალას და აიტაცა უნაგრზე...

მაგრამ ამ დროს ისევ დაიქევა თოფმა და შეზღვაპობილი მხედარი ცხენიდან ძირს ვადმოვარდა. შეშინებული მზექალა კი ცხენს კისერზე ჩამოეკიდა. დამფრთხალმა ცხენმა გოგონა სოფლისკენ გაიტაცა, ჩაუჭროლა უფლისას, დულაბას, თავეიას და ციხის ალაყაფში შევარდა. მიჰყენენ ჩამორჩენილი, ხრავუნით დაიქეცა ციხის კარი, ვადაარაზეს იგი სოფლელებმა.

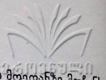
ავღია მინდორზე პატარა გოგონა, რომელიც მზექალას ვაუვარდა ხელიდან. ის ძლიერსლოვობით წამოდგა ფეხზე და თავის პატარა მუშტებით ისრესავს აცრემლებულ თველებს და ღრიალებს.

ახალაა შენიშნეს ციხის ქონგურებიდან, რომ ბავშვი ვართ დარჩათ.

წიგის და კივის დედა, იწეწავს თმებს.

ეცნ ციხის კარებს ქართველი ბიჭები, სურთ გააღონ და გაიპრან, — ბავშვი შემოიყვანონ ციხეში. მაგრამ ამ დროს ციხისთავმა დაიქევა:

— რას სწადით! არ ვაბედოთ! მართლაც უკვე გვიანაა.

აი, ჩაღმინა, მხეცივით მოლიანად ბანჯგლიანმა აბრავამ ბავშვს ხელი დასატაცა და როგორც ნადელი ბნაყისაქენ გააბუნძულა.

სოფელს კი მოღებთან თვადამხმელები, სძარცვევენ სახლებს, ანგრევენ და ანადგურებენ ყველაფერს.

კალრი ნელნელა ბნელდება.

* * *

დაბნელებიდან კვლავ გამოჩნდება ციხე-სიმაგრე. კარგა ხანი გასულა მას შემდეგ, რაც მტერს ციხისთვის ალყა შემოურტყავს.

შეიზნულები, ეტყობა შიშვლიობენ. მათ სახეებზე აღბეჭდილია უსახურყო მწუხარება. ყველგან სხედან ღონინიხილი ქალები, ძუძუმწოვარა ბავშვებით, მოხუციები, დიდი და პატარა.

აი, ვასტკერიან გარშემორტყმულ მტერს ქონგურები-დან შეიზნულები და მათ შორის უფლისაც.

— შეხე, შენი ნიკორა გამოიყვანეს იმ ურჯულოებმა, — ებუნება უფლისას მოხუცი გლეხი.

ციხის გადაღმა მტრის მხედრებს გამოუყვანიით ნიკორა ხარი. ერთმა რქამა ჩაავლო ხელი და თავი უკან გადაუწია. მეორემ ხანჯალი იძრო.

გულში მჯიღის იცემს უფლისა და უტკერის როგორ დაქვს ურჯულოებმა მისი ნიკორა ხარი...

...როგორ აასხეს მწვალები და ააშიშხინეს ცეცხლზე...

...როგორ ილუქმებთან მაღიანად და ერთმანეთს ხმა-მაღლა გასახიან:

— უსულე... შეიზნულეს არ შევუბნავოთ?

— ხა, ხა, ხა... — ხარხარებენ ჯარისკაცები.

ციხეში კი დედის გამშრალ ძუძუს წოვს ბაღლი და, რომ ვერაფერს გახდება, ატირდება.

ჩუმად იწმენდს ცრემლებს დედა.

გახევებული დასტკერის ამ სურათს უფლისა.

მას ციხისთავი მიუახლოვდა.

— დღეს შენი ჯგირა უფლისავ, იქნებ გახვიდე როგორმე და აცნობო მეფეს ჩვენი უბედურება.

უფლისამ უსიტყვოდ ჩაქვიდა თავი თანხმობის ნიშნად. შემდეგ გაბრუნდა, თავის ცოლ-შვილთან მივიდა. ჯერ მოხუც დედას მოუხვია, მერე მოხუც მამას, შემდეგ ძუძუმწოვარა შეიღს, ცოლს და, სულ ბოლოს, თავის ცამეტი წლის ვაჟს — დუღაბას.

ლაშეა.

უფლისა ციხის საიდუმლო გვირაბში ჩადის. ყველამ იმეითი აღსასეს თვალს გააკოლა.

სიჩუმე ჩამოადგა ციხეში.

მეციხოვნეებმა დაძაბული ყურადღებით დაუწყეს თვალთვალი ციხის გადაღმა მიდამოს, აბა, გავა თუ არა უფლისაო.

ისმის მინდარის ბუტბუტი და მამლებს ყვილი.

აყმუღდა სხვებთან ერთად ციხეში შეიზნული ძალი — თოლია.

— ჰე, ჰე, ჰე... ჰეი... — მოისშმა ციხის გარედან.

ყველანი მისცივიდნენ ქონგურებს.

ციხის კედლების გადაღმა, სოფლის მოედანზე მოხანს მაღალი სახების გრძელი მწყრივი, რომლებზეც კაცის თავებია ჩამოკსული. იქვე მტრის ჯარისკაცები ახალს არხე ამავრებენ უფლისას თავს, შემდეგ სარს აღმართავენ, ამავრებენ და ძირს უტყებნიან. მტრის ერთერთი მეთაური ციხისკენ გასახებს:

— კიდევ გიმეორებთ, თუ ციხის კარს გავცილებთ, ყველანი ცოცხალი გადარჩებით და სტამბოლის ბაზარზე გაგვიცილი, თუ კიდევ იურჩებით და არ დაგენებლბით, ყველას ეს დღე მოგვლით.

შემდეგ მობრუნდა და ტყვედ ჩაიარინდა პატარა ბავშვს, რომელიც თოკით დაუბამთ, დაუღრიალა:

— გახუდი, შე მამაძალიო, თორემ თავს წაგასცი.

ბავშვი ჯერ ღრიალს უმატებს, მაგრამ, როდესაც მეორედ უყვირებენ და მათრახს გადაუქირებენ, შეშინებული ცდილობს ტირილი შეიმთავროს და საბრალოდ სლუქუნებს.

* * *

გახევებული, ცრემლგამშრალი ვასტკერის თავისი ქმრის მოკეთილ თავს უფლისას მიუღლი. გულზე ძუძუმწოვარა შეიღს უხუტებათ. მშობრი ბავშვი ტირის, მაგრამ მას დედა არავითარ ყურადღებას აღარ აქცევს. ტირიან შეიღები, გოგო-ბიჭები.

არ ტირის მარტო დედაბა. ის პირმოკუებული ვასტკერის მამის მოკეთილ თავს და გამაწარებთ ჩაფრენია მამის ნაშუქარ ხანჯალს.

ციხისთავი მიუახლოვდა ერთ მეომარს და ეუბნება:

— შენი ჯგირა წყალობავ, უნდა გახვიდე როგორმე და აცნობო მეფე თეიმურაზს ჩვენი გაპირება.

ვერ მოასწრო წყალობამ პასუხი გაეცა, რომ ან დროს მასთან დუღაბა მივარდა:

— ძია კიკოლა, მე გამივიდა, გავალ.

— შენ სდ გახვალ, ბალოო, მამაშენი ვერ გაუვიდა...

— ძია კიკოლა, გავალ.

— დედაშენს რა პასუხი გაეცე! მარტო შენა ჰყავხარ ნუქოშად. ვერ გაგაშვებ...

— ძია, გამიშო ჯობია... თორემ მე თეთითონ წყავლ!

— ბალოო, დაცე, დაღამდეს...

— არა, არა, დღისით ჯობია, დამე უფრო ფხიზლობენ...

მხექალა შორიდან უტკერის ამ აზვავს. მოჰკრა თუ არა ყური, თუ რაზე ლაპარაკია, გაეცე და დუღაბას დედას ყურში რაღაც წასჩორულა. მან გახევებული სახით მოიხედა და ციხისთავთან მივიარდა:

— თუ ახლავე არ შეჰკარის ეს ბიჭი, ვიცო მართლად გაიპარება. მამამისი ვერ გაუვიდა და ეგ რას გახდებო...

გავიგონა თუ არა დუღაბამ დედის სიტყვები, სწრაფად მიმოიხედა და, ეტყობა, მანშინე გადაწყვიტა, სანამ მართლა შეტარდნენ, გაეცეულყო. დაჰკრა ფეხი, აირბინა ციხის კედლის ლავარდანზე, ქონგურებს შო-

რის გაძერა. ხელებზე ჩაეყიდა და შემდეგ ძირს ჩახტა. ციხეში ერთი ალაიკოთი ბტყმა, გამოეკიდნენ. მივარდნენ კედელს, გადაიხედეს, მაგრამ გვიანაო. დულაბა უკვე თავზე მირბის.

იკვილა სიმწრით დულაბას დედამ და ბლუჯა-ბლუჯა იგლეჯს თმებს.

დულაბას ტლოი თედო თავის ამხანაგებთან ერთად კუქურტანიდან უთვალთვალეს და ამაყად ამბობს:

— ეგ გავა... აბა ნახე თუ არა...

იქვე წეოვრე სარკმელთან ჩაუჯდარა მზეკალა. ლოყებში, სიმწრით, თითები კლანჭებივით ჩაუვლია და გაფაციცებით ადევნებს თვალს ციხის გარეთ გავარდნილ დულაბას.

საოცარი და საზარელი სიწუმე ჩამოვარდა ციხეში. ჩვილმა ბავშვებმა კი თავი ანებეს ტირილს და თავიანთ დედებს პატარა ხელლებით ეპოტინებიან ხან ქუბუზე, ხან სახებზე.

გასცქერიან წარბშეკრული ნეციხოვნი ციხის გადაღმა შინად დულაბას.

ფრთხილად მიეცოკავს დულაბა. ხანდახან აიხედავს და ნიღამის აიკალიერებს. აი, თვალნი ზოჰკრა მან მტრის ჯარისკაცთა ჯგუფებს, რომელთა გრძელი მწკრივი ალყად არტყია მათი სოფლის ციხე-გალავანს. არსად არ შეიძლება შეუმჩნევლად გაქროლა. ნაშინ მან თამამი გეგმა შეიქმნა ადგა და პირდაპირ გაემართა მტრის ბანაკისაკენ.

მტრის ჯარისკაცები გამოცხობით ადევნებენ თვალს ბიჭუნას. რომელიც თამაშად მიაბიჯებს მათკენ.

— ჰეი, ბიჭო, მოდი აქ! — გასძახა დულაბას მტრის რაზმის მეთაურმა.

დულაბა მიუახლოვდა მას.

— საიდან მოდიხარ? — ეთხა მეთაურმა.

— ციხიდან, — უპასუხა დულაბამ.

— ოჰო! კარგი ამბავი მოგაქვს?

— კარგზე უკეთესი. სად არის თქვენი მეთაური?

— მეთაური? მე ვარ.

— შენ ხარ? ციხიდან. გამოგზავნეს, თქვენი კაცი მოვიდეს, მოვილაპარაკოთო.

— მართლა? აქამდე ეთქვათ, არ ჯობდა! — გახარებულნი მეთაური თავიანთი ბელადის კარავისაკენ გაიქცა. ჯარისკაცები დაიბნენ. აღარ იციან როგორ მოიქცნენ, დულაბას უთვალთვალონ, თუ მეთაურს იმპყენენ.

ბელური ტორებში მიწას თბის და ისე ბრდლინავს, ხადაცაა გაქვებს დაწვავს.

— პატარა პური მუქამეთ რა! მშოი. — უთხრა მათ დულაბამ.

— ალი, შენ ეს ბიჭი ხაბაზთან წაიყვანე, მე მეთაურს მიეყვები, — უთხრა ერთმა ჯარისკაცმა მეორეს.

— წამო. — თვალთ ანიშნა ალიმ დულაბას და თან წაიყვანა. გზადგზა ჯარისკაცები წამოიშალნენ და ალის ეკითხებიან:

— ალი, ეს ვინ არის?

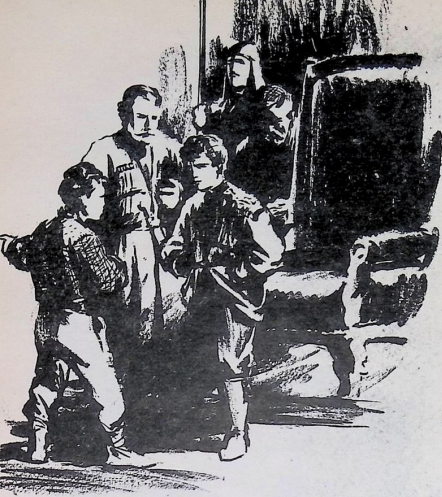
— რა მოხდა?

— საიდან მოგვყავს?

— ციხიდან მოდის. გენებლებიან. — პასუხობს მათ ალი.

ჯარისკაცები აზრიალდნენ, ალის გარს შემოერტყნენ. დანარჩენებში მორბიან ამბის გასაგებად. ბტყდა ერთი ქრიამული.

მართოდ მითოებულმა დულაბამ სწრაფად შიშობი-

ერეკლე შამის ტახთან მივიდა და უნებურად შიშისგან მულ-
მოკეთილ დღუბას უთხრა: — შიამბე, რა მოხდა?

და და ელვის სისწრაფით შეფასა მდგომარეობა. იქვე ახლოს შეკაზმული ცხენია მიბმული. ერთი კი ისკუბა დღუბაზე. ცხენს ზურგზე მოეგო და გაქექსა.

კარგა მოგვიანებით შეამჩნიეს ეს ჯარისკაცებმა. ატყდა ერთი ყვირია. სხარდა, მოძებნეს სხეებმა ცხენები და დაედევნენ გაქვეულს. გააცეცხლებული ბელადი გამოჯარდა გარეთ და ყვირის: — ათასი ოქრო, ვინც იმ ბიკს დაეწევა!

* * *

გააკრა მიწას ცხენი დღუბაზე. ხანდახან მიიხედავს და უთვალთვალბს, ხომა არავინ მეწევიო, მაგრამ ის საყ-
მალო წინაა.

აი, მიაღვა ალაზანს. გადაუშვა ცხენი ადიდებულ ალაზანში.

მოჰკრიან მტრის ცხენოსნები.. აი, მოადგნენ ისინი ალაზნის პარს, მაგრამ ველახსად ხედავენ ვერც წყალში, ვერც გაღმა გაქვეულ მხედარს. კადრი ნელნელა ბნელდება.

* * *

ტრიალი მინდორი თელეთთან. ახალგაზრდა, ცამეტრ წლის ბატონიშვილი ერეკლე გამოსულა მოედანზე. მას

გარს არტყვიან მსახურნი, მათ შორის არის მეჯანიბეთ-
უხუცესი.

— მაშ, შენ ამაზე იმ ცხენის . ვაბნენდი ჯერ არ დაბადებულაო? — ეუბნება ერეკლე მეჯანიბეთ-უხუცესს, — უბრძანე მსახურთ გამოიყვანონ!

— ბატონიშვილო, ნუ... შენი ჰირიბე. ასეთი ვადარეული კვიცი ჯერ არავის გვინახავს. ერთი კვირა უნდა ვაშშიშობო, იქნებ ცოტა დასუსტდეს, მერე გავხედნი, თორემ... სამი კაცი შეიწირა მაგ ცოლის ანგელოზმა.

— გობრძანებ გამოიყვანონო!..
— ბარემ აქავე თავი მომკვეთე, მაგ ბრძანებს ვერ შეეასრულებ...
— შენ იქნებ გგონია თავს მართლა არ მოგკვეთ! აბა, კიდევ შემომიბრუნე სიტყვა!

ამილახვარმა უმწეოდ ჩაიქნია ხელი და მსახურებს უბრძანა:
— გამოიყვანეთ ის ღმერთგამწყრალი, იქნებ, თვალით რომ ნახავს, ვითონ იუაროს ზედ შეჯდომა.

მსახურები გაიქცნენ და თავიდან გამოჰყავთ ჯაჭვებით გაკრული ბედაური, რომელიც ტორებით, მიწას თხრის და ისე ბრღღვიანავს, — სადაცაა ჯაჭვებს დაწვევს. ერეკლე ნელა მიუახლოვდა ბედაურს. ფრთხილად სკადა გაეაზე ხელი გადაუსვას, მაგრამ ბედაური ერთი კი შეხტა და ექვსი კაცი წიწილებივით დაითრია. ძლიერ შეღეს მისი შეჩერება მსახურებმა.

— შეხსენით ჯაჭვები და სწრაფად მოსცილდით! — უბრძანა ერეკლემ მსახურებს.
მათ სწრაფად შეასრულეს ბატონიშვილის ბრძანება. სანამ ცხენი მოისაზრებდა, რომ ის ჯაჭვებით აღარ იყო დაბმული, ერთი კი დაჰკარა ფეხარზე ხელი ბატონიშვილმა და ზურგზე მოეგლო.

ბედაური ავარდა და დავარდა, ჯერ ყალფზე შედგა, მერე ძირს დაასკდა, ფეხზე წამოიჭრა, ისკუბა, გაიჭრა ველზე და ერთ წუთში თვალათან მიეფარა.

შეშფოთებულმა მსახურებმა ყვირინ ასტყხეს:
— დავიღუპეთ!
— ჩქარა გამოუდევით!

ტყეში თუ შევირდა, დაიღუბა ბატონიშვილი...
...მაგრამ ტყეშია ბათი შეშფოთება: აი, აგერ მოდის ტყეში ბატონიშვილი, მისი ბედაური უკვე მოთვინიერებულა. ერეკლემ ის მოაბრუნა და უკან წამოიყვანა. ამ ბრძოლა ტყის ბილიკზე ბატონიშვილს წინ შეეფევა აქოშინებული დღუბა. ის ფეხით მორბის.

— შენ, ეი, — შესძახა დღუბამ მხედარს და ჯილავში წედა ცხენს. — ჩამოზე ცხენიდან.
— ვინა ხარ, ბალოო, რომ ამას მიმედევ? კითხა გაჯავთებულმა ერეკლემ.

— გიბედევ თორემ, დიდი ვინმე მყევხარ! ჩამოზე-მეთქი, თორემ... შენ აქ სასიეროდ გამობრძანებულხარ, მე კი...
მისწედა მოლოდინელად ფეხში, ცხენიდან გადმოთრია და, სანამ ერეკლე რაგებს მოისაზრებდა, თვითონ მოეგლო ცხენს და მოჰქუსლა.

საჯიროთო მოედნიდან მსახურებმა თვალი მოჰკრეს, რომ უკან ბრუნდებოდა მათი დაკარგული მხედარი, მაგრამ დახე მათ გაოცებას, როდესაც ცხენზე, ბატონიშვილის ნაცვლად, სოფლის ბიჭი დაინახეს.

— ეგეი, შენ ვინა ხარ?
— ბატონიშვილი რა იქნა?

შესძახეს აქეთ-იქედან და სცადეს გზა გადაეკრათ. ღულაბამ ცხენი არ შეაჩერა.

და აი, მან აქაფებული ბედაური თელავის სასახლის გალავანთან მიავლო და ალაყაფთან ციხის დარაჯს შესძახა:

კარი ვაღე!

სასახლის დარბაზში ღულაბა პირდაპირ ერეკლეს ღედინაცვალთან—ღედოფალ ანა-ხანსთან მიიყვანეს და მის წინ დააჩოქეს.

— რა მოხდა, ბალო, — ეკითხება ანა-ხანსში.

— მეფე სად ბრძანდება!

— მეფე აქ არ არის, თბილისშია. მე ვარ მის ნაცვლად, მითხარი რა მოხდა?!

— შენა ხარ? — გაოცებით ეკითხება ღულაბა, — მერე და, შენ ვინა ხარ?!

— ჩემად შე ტურტულო, ეგ ღედოფალია! — ეუბნება სახლთუხუცესი, — მოახსენე რა მოხდა.

— ჩვენს უთურგას ციხეს მუცლის ჯარბა ალყა შემოარტყა...

— უთურგას ციხეს? ვაიმე ჩემო სოფელი! — შუბლზე ხელი შემოირტყა მანუშარმა, — დავიღუბე.

— უთურგას... — დაიბნა ღედოფალი ანა-ხანსში — მერე... მერე ჩვენ რა გქნათ? აქ ხომ არ მოვლენ?... სახლთუხუცესო... როგორ მოვიქცეთ? უნდა გავიხიზნოთ?... აქ რომ მოვიდნენ?... მანუშარ, შენ... შენ რას იტყვი?

ვერ მოაწერო დიდებულმა პასუხი ვაეცა, რომ ამ დროს დარბაზში შემოიჭრა ახალგაზრდა ბატონიშვილი ერეკლე.

დიდებულებმა მის წინაშე მოწინებით დახარეს თავი. ერეკლე მამის ტახტთან მივიდა, ღედინაცვალს ახედდა-ახედა და უნებურად შიშისაგან მუხმპოკვეთი ღულაბას უთხრა:

— ვიამბე, რა მოხდა?

— ბატონიშვილი! — გაოცებით აღმოხდა ღულაბას. ის ახლა მიხვდა ვინც ჩამოავლო ცხენიდან და, შიშით, აღარ იცის, სად დაიმალოს.

— ვიამბე-მეთქი! — უმეორებს ერეკლე.

— მაპატიე ბატონიშვილო, არ ვიცი ვინა თუ...

— არათუ მაპატიებია, შენთვის ეს ხანჯალი, ეს ხმალი, ეს თოფი და ეს დამბაა მიჩუქნია! ახლა მაინც მითხარი რა მოხდა?!

— ჩვენს ციხე-სიმაგრეს მუცალ-ხანმა ალყა შემოარტყა. ოცდაშვიდი ღლეა ვიტანჯებით.

— ხმა რად ვერ მოგვაწვდინეთ?

— ყველდღე ვცილობდით, ვერცერთი ვერ გაუძეოდა ალყას. ოცდაშვიდი კაცის თავი ამართეს სარზე, უკანასკნელად მამოჩემმა სცადა... მაგრამ იმის თავიც სარზე აავდეს...

— მერე...

— მერე მე ვცადე... დავუსხლტი მტარავილებს.

— კარგი. დანარჩენზე მერე ვილაპარაკოთ. — ერეკლე წამოღდა და დარბაზში მყოფთ თვალი მოავლო. ყველანი მას უქცერიან. — უნდა ვიხსნათ სოფელი!

— უნდა ვიხსნათ სოფელი, ბატონიშვილო, მაგრამ... — გააჭიწურა სიტყვა სახლთ-უხუცესმა.

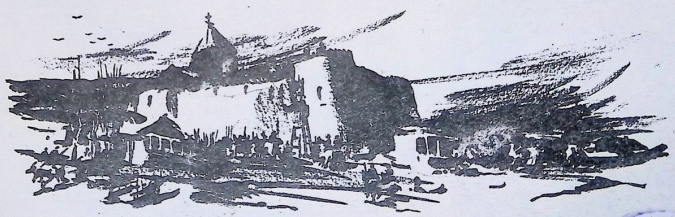
— მაგრამ რა?

— მაგრამ ის რომ, მეფე აქ არ ბრძანდება, სარდალიც თან ახლავს. ჯარს მოწვევა უნდა... ამიტომ ჯერ უნდა ვითათბიროთ როგორ მოვიქცეთ. იქნებ მთავი გახიზნვა ჯობდეს...

— კარგი. თქვენ ითათბიროთ... — უთხრა ერეკლემ მათ, ღულაბას თვალით ანიშნა მომყოფო და ორივენი დარბაზიდან გავიდნენ.

(გ ა გ რ კ ე ლ ე ბ ა უ ე მ ლ ე ჯ ნ ო მ ე რ ა ბ ა)

9557

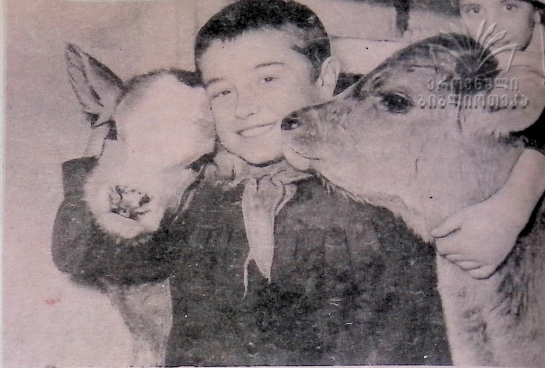

სამგორელი პიონერები

თ. სახაროვი

ფოტო დ. იაკობაშვილისა

საუკუნეთა განმავლობაში სდუმდა სამგორის უსიციცხლო მიწა. ნილოდ სამპოთა ხელისუფლების პერიოდში გახდა შესაძლებელი ამ უჰაყრელო ველების გაკოცლება. 1951 წლის 4 ნოემბერი ნამდვილი დღესასწაულად გადაიქცა პირველი ხალხისათვის. ამ დღეს სამგორის სარწყავმა არხმა იერის წყალი მლაშე ტბების მიდამოებში მოიყვანა. ახმაურდა სამგორი. გაკოცლდა ხრიოვი ტრამალები. იმავე წლის დეკემბერში მკორეშიწინი სოფლების კოლმეურნენი მიიღეს ბარად ჩამოსახლდნენ მუდმივ საცხოვრებლად. ხუთასზე მეტი კომლი დამკვიდრდა საგარეჯოს რაიონის სოფელ სართიქალის კოლმეურნეობის ტერიტორიაზე. იქ, სადაც

გიორგი ბობიაშვილი ვიძრე სკოლაში წავიდადეს; უხათუოდ შევიდის ბოლდე ფერმაში თავის ბოჩალებთან.

კოტა ხნის წინ გვალვისაგან გადაშვარი უნაყოფი მიწები იყო. ახლა უზარმაზარი სოფელი გაჩნდა. მოხდენილად ჩანსკრივდნენ ლამაზი სახლები კოხტა აივნებით. აშენდა ახალი კლუბი, საეპტრო წერტები, კინოთეატრი, სამსართულიანი მშენიერი სკოლა.

სართიქალის მე-2 საშუალო სკოლის კედლები შარშან ააშენურეს ბავშვებმა. შრომისმოყვარე პიონერებმა თავიანთი ხელით გაასუფთავეს სკოლის წინა ეზო, ლაზბ მწკრივებად ჩარგეს და გაახარეს მარადმწვანე ფიჭვის ხეები. ზორთეს და გალაშავეს პიონერთა ოთახი. რაშმელის საბკოში ყველაზე მეტად მეოთხერაშმელგზს აქებდნენ. და მარსლაკ, პატარები ძალასა და ენერგიას არ იშურებდნენ. ყოველწინარად ცდილობდნენ დიდებს არ ჩამორჩენილდნენ.

ამი უშვართ სკორტი

იმ დღეს, როცა სართიქალის მე-2 საშუალო სკოლას ვესტუმრეთ. შერთის უქანა მხრიდან ბავშვების ყრიაბული შემოგვესმა. იქით გავწიეთ. პატარები კალათბურთის თამაშობდნენ.

— მიდი, ლევან. მიდი! — ამხევებდნენ სოფელ სიონიდან სართიქალაში ჩამოსვლებულ ლევან სამხარაულს.

ამაოდ ცდილობდნენ მეორეგუნდლები, ბონდო ამაშუკელი და ალექსი ნაშაშვილი ლევან სამხარაულის შეჩერებას.

— უჰ. შენი გულისა! — და ისედაც გახურებულ ლევანს ეს შეძახილები კიდევ უფრო ამხევებდა. აი. მან ბერთი ხელი იგდო და სწრაფად გაიქრა მოწინააღმდეგის ფარისკენ. ამაოდ ცდილობდნენ მეორეგუნდლები, რაჰველი ბონდო ამაშუკელი და სართიქალელი ალექსი ნაშაშვილი მის შეჩერებას... ლევანი ფართან მიიქრა, მოხდენილად ტყორცნა ბურთი და კალათში მოათავსა. ანგარაში გახდა ოცი — თოთხეტი. ახლა პირველგუნდლები მიიქრნენ ფართან, მაგრამ აქ ისევ ლევანმა იმარჯვა, კალათისკენ ნასროლი ბურთი სწრაფი ნახტომით ჩასკრა და შეუჩერებლივ გადააწოდა გიორგი ბობიაშვილს. გიორგიმაც აღარ დააყოვნა და ტანის ცრუ მოძრაობით შეცდომაში შეიყვანა მოწინააღმდეგე, გაუსხლტა მას, ისევ ლევანს ზიარწა ბურთი, ლევანმა დრო შეარჩია და ანგარიში კვლავ ორი ქულით გაზარდა...

ეს, მეტად დამაბული და საინტერესო შეხვედრა პირველი გუნდის გამარჯვებთ დამთავრდა. კალათბურთით გართულმა პატარებმა მხოლოდ ახლა შეგვაშინეს. ომილით მოგვიახლოვდა უფროსი პიონერხელმძღვანელი, მოგვესალმა და შემდეგ გვითხრა, რომ ეს პატარა კალათბურთელები მეოთხერაშმელები არიან,

ალაგოზ სამხარაული მეტად მომთხოვნი და „მკაცრი მასწავლებელი“ აღმოჩნდა.

რომ ეს მოედანი თვითონ მათ გააკეთეს და, მათივე თხოვნით, ფიზკულტურის მასწავლებელი ამ რაზმს ცალკე ავარჯიშებს.

მიორჩნის ზოგოლები

და განა მარტო კალათბურთი იტაცებს მეოთხეზამელებს. აგერ იქ, ეზოს ბოლოში რომ ვალა ჩანს, ცხვე ხომ ამავე რაზმის ნორჩმა ნატურალისტებმა ააგეს კურდღლებისა და მტრედებისათვის.

ნორჩი ნატურალისტები ამავე დროს პატარა მეცხოველებიც არიან. ისინი შეფობას უწყვეტ კოლმეურნეობის ფერმაში პატარა ბოჩოლებს. რაზმის სამუშაო წევრი გიორგი ბობიაშვილი სიყვარულით დაფუსფუსებს ხბორებს. დილით, ვიდრე სკოლაში წავიდოდეს, უსათუოდ შეირბენს ფერმაში, ინახულებს მათ, სადგომს დაუსუფთავენს, ძროხებს მიჰკვრიან და ძუძუს მოაწოვიანებს, შემდეგ მარილს მოალოკენებს.

„მკაცრი მასწავლებელი“

მეორე მეოთხედი დასასრულს უახლოვდებოდა. მეოთხეკლასელი სონია ჩაღუნული ავადმყოფობის გამო ძლიერ ჩამორჩა თანატოლებს სწავლაში. შეუუბნდნენ მეოთხეზამე-

ბავშვებს ხსარულს საზღვაო არა მქონდა, როცა მათი ხელით მოწყობილ სცენაზე კაკო და ზაქრო ერთმანეთს შეხვდნენ.

მელები: რაზმის შეკრებაზე ერთხმად გადაწყვიტეს — თავიანთ თანატოლს „მასწავლებელი“ დაუნიშნეს. სიონელი გოგონა, ალაგოზ სამხარაული მეტად მომთხოვნი და „მკაცრი მასწავლებელი“ აღმოჩნდა. „მასწავლებელი“ და მისწავლე ყოველდღე რჩებოდნენ სკოლაში გაკვეთილების შემდეგ. ჯერ მომავალი დღის დავალებებს შეასრულებდნენ, შემდეგ კი ძველს მიუბრუნდებოდნენ.

პატარა ნელი განსაკუთრებით ართიმეტიკაში კოკლობდა, უჭირდა სამინიშნა რიცხვების შეკრება და „მასწავლებელმა“ მთავარი ყურადღება ამახსნა იქაქცია.

— აბა, ნელი! — აიღე ფანქარი და დაიწყე წერა — იტყუდა „მკაცრი მასწავლებელი“ და მისწავლეს წერდა: — 549-ას მიეუმატოთ 235 იქნება, — ჰო. რაღნენი იქნება, შეკრიბე! — ცხარის მიეუმატოთ ხუთი, იქნება თოთხმეტი; ოთხს ვწერთ და ერთს ვინახავთ, — ბუტბუტებდა ნელი და კმაყოფილი მასწავლებელი თავს უკრავდა — შემდეგ განაგრძე!

— ოთხს მიეუმატოთ სამი, იქნება შეიდი. ვწერთ შეიდი;

— არა, სწორი არ არის! — პატარა მასწავლებელმა: — წარბი შეიკრა, — იქ რომ ერთი შეინახე, ის რაღა იქნა?

— ჰო, მართალია; შეიდი და ერთი — იქნება რვა. ვწერთ რვას; შემდეგ; ხუთს მიეუმატოთ ორი — იქნება შვიდი. ხომ გამოვიყვანე?! — გაეხარა ნელის.

— სრული პასუხი! — შეუწერა „მასწავლებელი“.

— 549-ას მიეუმატოთ 235 იქნება 784.

— აი ასე, ახლა სწორია...

სისტემატურმა მეცადინეობამ კარგი შედეგი გამოიღო. ნელი მალე დაეწია თანატოლებს, ახლა მოწაფეც და მეოთხეზამელებიც ძლიერ ემალდებიან „მკაცრ მასწავლებელს“.

„ა ა კ კ - შ ა ჩ ა ლ ი“

ილია ჭავჭავაძის საიუნილო დღეებში სართიპალელი პიონერ-მოსწავლეებიც ზეიმობდნენ. მათ ამ დროისათვის ილიასდმი მიძღვნილი გამოფენა მოაწყვეს. ყველას ხიბლავდა ვალერიან ბუჩუკურის მიერ ზეთის ფერებით შესრულებული ილია ჭავჭავაძის „ქართვის დედა“, გიორგი ზოთანიშვილის „ელგია“ და გიორგი ბიჭიანის „კაკო ყაჩაღი“.

უფროსკლასელებმა ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის ლამარა ფალანის ხელმძღვანელობით პოემა „კაკო ყაჩაღი“ გაასცენიურეს და წარმატებით დადგეს.

მეოთხერაზმელებმა აქაც გამოიჩინეს თავი. სცენაზე დაბურული ტყის მოსაწყობად საქირო იყო ბუჩქები, ხავსი და ქვები. ყველაფერი ეს მეოთხერაზმელებმა ტყიდან მოზიდეს. და აი, სალამოს სიხარულს საზღვარი აღარ ჰქონდა, როცა მათ მიერ მოწყობილ სცენაზე ილია პაპუჯაძის გმირები კაკოლა ზაქრო ერთმანეთს შეხვდნენ, ხის ძარის ჩამოსხდნენ და თავიანთი ქირ-ვარამი ერთმანეთს გაუზიარეს.

მხმარებელი უზრუნველყო

მუხრანის მერქვეობის სამკოთა მურნეობის ტერიტორიაზე ქარსაცავ ზოლს აშენებდნენ. მუშები ვერ ასწრებდნენ ნორჩი ნერგების ჩარგვას და, აი, მათ დასახმარებლად მეოთხერაზმელები მოვიდნენ. ნაილი გაჩეჩილად, მერი საღარეში, გულნარა უღრელიძე და სხვები ნერგებს ეზიდებოდნენ ფარდულიდან. შალვა სამხარაული და ფრიდონ ფოცხვერაშვილი ორმოცს თხრიდნენ, თინა კვირიკაშვილი ახლად დარგულ ნერგებს წყალს უსხამდა. მოკლე ხანში შრომისმოყვარე პიონერებმა კანადური ჯიშის ვერხვებისაგან მურნეობის ტერიტორიაზე საპი კილომეტრის სიგრძის ქარსაცავი ზოლი გააშენეს.

სართიქალის კოლმურნეობაში ამაჟამად ძირითადი სამუშაოები კარგა ხანია დამთავრდა. მაგრამ კოლმურნეონი უსაქმოდ როდი არიან, ისინი ახლა ეაზის ახალ ნერგებს რაგვენ. მეოთხერაზმელები თავიანთი სურვილით მივიდნენ მე-15 ბრიგადის წევრებთან და მხარში ამოუდგნენ უფროსებს. ბრიგადირი არტემ ასათიანი სიყვარულით გასცქერის პატარებს და დროდადრო რჩევა-დარიგებებს აძლევს მათ. აი მან შენიშნა, რომ გულნარა უღრელიძემ ვერ მოახერხა ნერგის ორმოში მოთავსება, არტემი მსთან მივიდა. ღიმილით გამოართვა ნერგი, სასხლავით ფრთხილად შეაკრა ფესვს უვარგისი ნაწილი და ასწავლა გუგონას. როგორ ჩაესვა ნერგი მიწაში.

და სად არ ნახავთ სართიქალის მე-2 საშუალო სკოლის მეოთხერაზმელებს. ამ გაზაფხულზე სამგორის ველზე სართიქალელმა პიონერ-მოსწავლეებმა 6000 სხვადასხვა ჯიშის ხე დარგეს. მეოთხერაზმელები აქაც ფუსფუსობდნენ, მათაც შეიტანეს თავიანთი წვლილი სამგორის გამწვანების საქმეში. კოლმურნეობის თავმჯდომარემ არაერთხელ გადაუხადა ნაღობა პიონერებს. ყველას ახარებს პატარების შრომისმოყვარეობა, მარჯვენს უქმენ მათ. იციან, რომ მეოთხერაზმელების სახით დღისეული ცვლა ეზრდება ახალდასახლებულ სოფელს.

სერგო კლიაშვილი ნახატი გ. ფოცხვილისა

ორბი

ერთ ზაფხულს ჩემს მეგობარს ილია გუბლიანს ვესტუმრე ზემო სვანეთში. ვისაც საქართველოს მთიან ადგილებში თუნდაც რამდენიმე დღე უცხოვრია, მას სამუდამოდ ჩარჩენია გულში იქ გატარებული დრო.

წარმტაცია ჩვენი ქვეყნის ბუნება ამ მხარეში, მაგრამ ამაზე უფრო აქ შობილი და გაზრდილი ადამიანები მზიბლავენ. ამ კუთხის ნამდვილ სამკაულს ისინი წარმოადგენენ. რაინდული სული, კეთილშობილება და სხვა მრავალი კეთილი თვისება ახასიათებს მათ. როცა შენ სვანის სტუმარი ხარ და მისი მაჩუბის ჰერქევე ითენებ და იღამებ, მშვიდი ძილი გქონდეს, და დარწმუნებული იყავი, რომ მთელი ოჯახის გული და თვალი შენკენაა მიმართული და რომ ყველას ერთი საზრუნავი აქვს: როგორმე გასაბიჯონ.

ჩემი მასპინძელი, დინჯი, გონებასხვილი, საამოდ მოსაუბრე შუახნის კაცი, რომელსაც ბევრი რამ გადახდა თავის სიცოცხლეში, განსაკუთრებული პატივისცემით სარგებლობდა აქაურებში. მას სულ არ ჰქონდა მოცალეობა, მაგრამ, როცა თავისი სახლის ჰერქვეშ სტუმარი მივსულა, იშვია დრო და ყოველნაირად შეეცადა გავერთო.

ერთხელ ილიამ სანადიროდ წასვლა შემომთავაზა:

— თუ კლდეებზე სიარულს შეიძლება, ჯიხვე წვაიდეთ, თუ არა და დათვი მოვიანადიროთ. ის ტყე არც ისე შორსაა. ახლა იქ ყოლო დამწიფდა, დათვები მას ტიანებთან და მხოლოდ ჩვეს სიმაჩვევზეა დამოკიდებული, რამდენს დაეხოცათ.

უმალე შეუდგა თადარიგს, რამდენიმე გამოცდილი მონადირეც მოიწვია და ერთ ცისკარზე, ჯერ კიდევ ბინდ-ბუნდში, გზას გაუღვეით.

ჩემი წინამძღოლი და მეთაური იყო ილიას მეზობელი ბიმურა, უკვე ჰალარა კაცი, მაგრამ საოცრად მანე და შეუპოვარი. მისი მარუბის კედლებს ბლომად ჰქონდა შემოვლებული მის მიერვე მოკლული ჯიხვეების რქები და, ასეთი გამოცდილი მონადირე რომ გეახლდა, დარწმუნებული იყავი, გამარჯვებული დაბრუნდებოდი.

ნაშუადღევი იყო, როცა სანადირო მთასთან მივედი. ყველაზე უფრო, ალბათ, მე ველავედი და თანაც წინასწარ ეტკებოდით იმ სიამოვნებით, რომელიც აქ მომელოდა.

მაგრამ რა ხანმოკლე გამოდგა ეს სიხარული!

აღარსად იყო შეგულებული ტყე, აღარც ყოლის ბუჩქები, მოტიტყეული ქვიანი ხრიოვი, მტვი არაფერი. ყველა გაოცებით იხედებოდა გარშემო, მათ თვალეში განციფერებასთან ერთად გულისწყრომა და დანალეულიანება ამოვიკითხე.

— არა, ამის მეტად სანადიროდ წამსვლელი აღარ ვარ, — ხელი ჩააქნია ილიამ, — დათვი და ჯიხვი კი არა, მალე ჩიტეც სანატრელი გახდება ჩვენში. მაშ რა იქნება, როცა ასე დაუნდობლად იჩეხება ტყეები! წყალმა ლამის სულ ერთიანად ჩამორეცხოს მიიდან მიწა და

ბალახიც ფეს ვედარსად მოიკიდებს. ჯიხვს, მართალია, კლდოვანი უყვარს, მაგრამ ქვით კი არ საზრდოობს. წაეცი და ჩემი მთებიდან ნადირი... იქნებ დარჩა სადმე თითო-ორილა; მაგრამ მალე ისიც გადაიხვეწება...

სხვა გზა არ იყო, დაბრუნება გადაწყვიტეთ. ასე ფუშად ჩაგვიარა იმდამა.

ხმაგამენდელი მივდიოდით უკან. ერთ ადგილას კერნამ გადავიგრიბინა, მაგრამ ფირცადეც არავის მოსვლია, მისთვის თოფი ესროლა. დათვის და ჯიხვის მაკიერ რომ სოფელში კვერამ მივკეტანა, სიცილს დაგვაყრიდნენ.

მზე იხრებოდა და ჩემი საზრუნავი ახლა მხოლოდ ის იყო, რომ ერთი საწიში ციყაბო, რომელიც შუაგზაზე გვებდებოდა, სინათლით გაგვეკვლო.

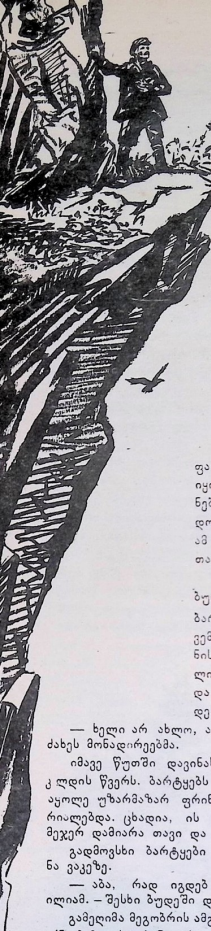
კლდოვანი მთა რომ გადავიარეთ, შორს, გორაკის ძირში, ლანდად გამოჩნდა სოფელი. — სვეტების მსგავსად ამართული კოშკები და თეთრად შეღესილი მარუბები. გულზე მომეშვა, მაგრამ, რატომღაც, მაშინვე დაღლილობა გვიკრინე.

— ახლა ცოტა ხნით დასვენება შეიძლება, — მივმართე თანამგზავებს და მიწაზე მოვიკალათე. დანარჩენებიც ჩამოჯდნენ.

... გაუცქეროდი გარემოს და იქაურობის სილამაზით ეტკებოდით. ვერავინ ვერასოდეს ბოლომდე ვერ იტყვის იმ სილამაძეს, რომელიც პირველყოფილ ბუნებას აქვს. სჯობს უთქმელად უცქირო ამაყად აზიდულ მწვერვალებს, უფსკრულში დატანებულ ჩქერალებს, მთების თავზე გამდობურულ ცას, მის ფერსა და სიწმინდეს!

ფრთების ძლიერმა ფართქუნმა უცერად შეწყვიტა ჩემი გარინდება. თვალი მოვკარი მიწაზე გადარბენილ ლანდს და, როცა თავი ავეცი, აფრენილი ორბი დავინახე. რამდენიმეკერ შემოჟარა მან ორ მთას შუა ჩაჩხილ ნაარალს და შემდეგ სადღაც გადაიკარა.

იმავე წუთში შორიახლოდან რაღაც წრიანი მომესმა და მოულოდნელად მახლობელ კლდის ნიშში ორბის ბუდე შევნიშნე. თვალში გაეზომე ნიშის სიმაღლე, გავითვალისწინე მოსალოდნელი სიძნელე და, როცა ევლარ დავძლიე სურვილი, იმ ადვილს მივაშურე.

— რას ჩაიღი, დაბრუნდი! — მიმესმა ილიას ხმა.

ბუერს შეძახდნენ დანარჩენებიც, მაგრამ ყურის აღარავის ვუგდებდი. ნიშის ქვემოთ ველური ყვავილებით და-

ფარული, პატარა, სწორი ადგილი იყო, სულ სამიოდენ ნაბიჯი თუ იქნებოდა. ბუნებას თითქოს შეცდომით დაეტყუებია ეს კიკნა ვაკე ამ მიუვალ სიბინახე, რომლის თავზე ორბის ნიშო იყო.

როგორც იქნა, ავსოვდი და ბუდეს თავზე წაადექი. შიგ ორი ბარტყი იყო. ჩემს დანახვაზე ორივემ დააღო თავისი მოყვითალო ნისკარტები, მაგრამ, როცა მათ ხელთ შეეხე, ერთმანეთს მიეკერნენ და ბუდის სიღრმეში ჩამალვა სცადეს.

— ხელი არ ახლო, არ გადმოსხა! — წყრობით შემომძახეს მონადირეებმა.

იმავე წუთში დავინახე, როგორ გადაღურინა ორბმა კლდის წვერს. ბარტყებს ხელი შეეუშვი და თვალი გაეაყლო უზარმაზარ ფრინველს, რომელიც თავზე დამტრიალებდა. ცხადია, ის დედა-ორბი იყო. მან რამდენიმეჯერ დამიარა თავი და ისევ მიიმალა.

გადმოხსნი ბარტყები და ფრთხილად ჩამოვედი კიკნა ვაკეზე.

— აბა, რად იგდებ თავს საფრთხეში! — ამოჰმახა ილიამ. — შესის ბუდეში და ჩამოდი ახლავე!

გამეღობა მეგობრის აშკარ გაფრთხილებაზე, რა უნდა ექნა ჩემთვის ფრინველს, თუნდაც ისეთს, როგორც ორბია! ბარტყები თოთო იყვნენ. პირველი ბუმბული ჯერ კიდევ არ მოკიდებოდათ, მაგრამ ნისკარტით და თვალის ელვარებით უკვე შეიძლება იმის გაგება, რომ სულ მალე საშინო მტაცებლებად გაიზარდებოდნენ.

ახლა კი ისინი-მხოლოდ აღურსს იწვევდნენ ჩემში.

ქვეით ჩამოსვლა რომ არ გამჭირვებოდა, დავაპირე უბეში ჩამესვა ბარტყები. უცხად, ისევ დედა-ორბი დავინახე. მას თან მოჰყვებოდა მეორე, უფრო მზობრილი.

— დაავდე ეგ ოხრები, გაეცალე მანდაურობას! — თავისი ძლიერი ხმით მომავყირა ილიამ.

სანამ გაუნძრევლად ვიდექი და თვალს ვადევნებდი, ისინი გარშემო წრეს ავლებდნენ, მაგრამ როგორც კი ნაბიჯი გადავდგი, მამალი ორბი უეცრად ჩემსკენ დაეშვა და ისე ახლო ჩამიქროლა, რომ პაერის შერხევა ვიგრძინე, ორბი უცხადვე აღმა აიჭრა, დამიარა თავი და ეტყობოდა, ისევ თავდასხმას აპირებდა; როცა ქვემოდან თოფის სროლის ხმა გაისმა.

ორბი მოწყვეტით დაეარდა ჩემს გვერდით კიკნა ვაკეზე. მან უმაღლე ძალა მოიკრიბა, აფრენა სცადა, მაგრამ მხოლოდ მტლი ფრთის გაშლა შესძლო. მეორეს მიწაზე მიითრევდა და სისხლი სდიოდა. შემომექეროდა მრისხანე, სისხლისფერი თვალებით, მოტყეხილი ფრთით ხვეტვალა მიწას, აღებდა პირს და, გააფთრებული, ჩემს საკორტნელად მოიწვევდა.

კლდეს მიკრული, ფეხით ვიგერიებდი თავგამეტებულ ფრინველს, ბოლოს, ვისროლე მისკენ ბარტყები და, როგორც კი წუთი ვიხელთე, ნიშიდან სასწრაფოდ ჩამოცოცდი.

— კიდევ კარგი, ავრე უწენლად დააღწიე თავი, — მითხრა ილიამ, როცა სამშვიდობოში ჩამოვედი.

ჩემს კეთილ მასპინძელს მეტი არაფერი უთქვამს, მაგრამ გვრძნობდი, უკმაყოფილო იყო. მრცხვენოდა მისი, და ჩემს თავზე ვგაჯგობდი, რომ ასე უწებურად ვაწვენივ.

მდუმარედ გავყვი თანამგზავრებს. როცა ერთხელ უკან მოვიხებე, დავინახე — დედალი ორბი ნიშის თავს სულ ახლო დატრიალებდა. ისიც კი მეჩვენა, თითქოს მისი სევდიანი, მწუხარე ყოყოტი გავიგონე.

მომავალი დღის იწყება

ორმოცეტი შემოუარა ჩვენმა პლანეტამ მზეს მას შემდეგ, რაც დედამიწის ერთ მეექვსედზე საბჭოთა სოციალისტური ქვეყანა აღმოცენდა,—ქვეყანა, რომელმაც კაცობრიობის ისტორიაში პირველმა გადადგა ნაბიჯი მომავლისაკენ, დაპყრობილი-სტრეიქების, ახალი აღმოჩენების, აღმზიანის ბედნიერების მომავლისაკენ.

მომავალი! რა დიდებული სურათი ესახება აღმზიანს, როდესაც მომავალზე დაბარაკი! მაგრამ მომავალი ბედის უბრალო საჩუქარი კი არ არის, იგი აღმზიანთა ყოველდღიური გმირული შრომაა, მისი ნაყოფი. მომავალი, უკვე ორმოცი წელია დაიწყო, მაგრამ იგი იწყება ახლაც, ყოველ წუთში, ყოველდღიურად, ჩვენს ავტომატურ ქარხნებში, პოლუსების ყინვლოვან ტრამალებში, უსასრულო ყაშირებზე, მეცნიერთა შორისმჭვრეტელ გონებაში, ყოველი აღმზიანის თავდადებულ შრომაში.

აი, ჩვენი მომავლის ზოგიერთი სურათი.

ენერჯაც ხომ შეიძლება გამოსაყენებელი იქნას?! ცხადია, შეიძლება. აქამდე ჩვენ ყარა-ყუმის უღამონოს შეხახებ მხოლოდ ის ვიცოდით, რომ მორწყვის შემდეგ იგი ათასობით მექტარ სახნავ-სათეს ფართობს მოგვცემს. მაგრამ ყარა-ყუმი მალე სახელს გაითქვამს არა მარტო თავისი ოაზისებით, არამედ ნავთობს დიდნი საბაღოებითაც. მომავალში იქ „მესამე ბაქო“ იქნება.

არა მარტო უღამონობი, არამედ, თავის დროზე, ტუნდრაც იქნება საბჭოთა აღმზიანების მიერ ათვისებული. დააკვირდით გეოგრაფიულ რუკას. კოლოხალური ფართობი არ მარის გამოყენებული არც ძვირფასი მადნეულის მოხაპოებლად არც სოფლის მეურნეობისათვის, ჩრდილოეთ რაიონებს კი ბევრი რამ შეუძლია მისცეს ჩვენს ქვეყანას.

„მიწის წილი გამოიფიტა“, — ხშირად გვეხმის ასეთი სიტყვები. მართლაც და, ხომ ფაქტია, რომ დღღამიწაზე სულ უფრო და უფრო კდებულობს ახლად აღმოჩენილ წიაღისეულთა რიცხვი. ეს მაშინ, როდესაც კაცობრიობის მოთხოვნებმა მომადნეულზე დღითიდრე მატულობს. ნუთუ მართლაც მთვარისა და მარსის საბაღოების იმედზე უნდა იყოს კაცობრიობა, როგორც მამას ამბობს ბევრი? არა, ასეთი „კოსმიური“ ღონისძიება საჭირო არ არის.

აშორებს, შესწავლილია მხოლოდ 5-6 კილომეტრი, და ისიც არა სრულად. ეხე იგი მხოლოდ ერთი პროცენტი. მადანი რომ უფრო დრმად მოგძებნოთ, ეს ხომ შესაძლებელია! მოვა დრო, როდესაც „მიწისქვეშა კომბაინები“ ატომური ენერჯიის წყალობით, ვაღლოზენ, დაშლიან მიწის მტკიცე ქანებს და მადნეულის ძებნას დედამიწის უღრმეს წიაღში დაიწყებენ. მაგრამ განა მარტო მადანს იხნახვს მიწა? არა! მიწის წიაღში სითბური ენერჯიის აურაცხელი მარაგია დაფარული. ასე მაგალითად, ვულკანმა ბუზშიანინამ კამჩატკაზე, ერთი ამოფრქვევის დროს, 1956 წელს, ისეთი რაოდენობის ენერჯია გამოჰყო, რომელსაც ჩვენი უდიდესი ელექტროსადგურები, კუმბოშევის ჰესი, მხოლოდ 3.500 წლის მანძილზე გამოიმუშავებდა. დედამიწის ეს ფარული

უპირველეს ყოვლისა, უნდა დამუშავდეს დედამიწაზე არსებული ღარიბი საბაღოები, მაგრამ ეს ისე უნდა გაკეთდეს, რომ კველადფერი, რაც გამოსაყენებელია, არ დაიკარგოს. ასე მაგალითად: დამუშავება ახს ათასი ტონა ბაზალტისა, რაც აურაცხელი რაოდენობითაა დედამიწაზე, მოგვცემს 15 ათას ტონა ალუმინის მუავას, 13 ათას ტონა რკინის მუავას, 6 მილიონ ტონა მაგნიუმის მუავას, 2 მილიონ ტონა ტიტანის მუავას და ბევრ სხვას.

მართალია, ეს ჯერ მხოლოდ ოცნებაა, მაგრამ ჩვენ ხომ უკვე შეეკრეფეთ ოცნების სინამდვილედ ქცევას?!
არის მეორე საშუალება: იმ და ათასი კილომეტრიდან, რომელიც დედამიწის ზედაპირს მის ცენტრს

საქართველო
საბჭოთაო

ლეილა სულხანიშვილი

ნენელი

განუსახლვრელ სივრცეში მოჰქროდა ღვდა-დრო; გულში თმახუტუქა ბიჭი ჩაეკრა; ბიჭს სახელად ახალი წელი ერქვა. ბილიკი, რომლითაც ისინი ღვდამიწისაკენ ეშვებოდნენ, მოჰქვილი იყო ვარსკვლავებით.

აი, მთიარეს ნიუახლოვდნენ. ღვდა-დრომ გაუღიმა და სალაში მისცა:

— რა არის ახალი ღვდამიწაზე? გეტყვიანება.

მთვარემ შესცინა ღვდა-შვილს და სხაბრულით უპასუხა:

— დიდი რამ მოხდა წელს ღვდამიწაზე. დიდი. ხე-დავით იმ თანამგზავრებს, ბზრიალებივით რომ უფლიან გარს ღვდამიწას! ეგ აღამიანების ნახელავია. მათი საშუალებით აღამიანები ჩემსა და ღვდამიწას შორის მოთავსესულ სივრცესა სწავლობენ, მერე კი მე მესტუმრებიან.

— ყოჩაღ, ყოჩაღ! მაშ, სხვა ვარსკვლავებზეც ავლენ. — ნამდვილად, ნამდვილად! — დაუდასტურა მთვარემ. პატარა და ბრჭყვიალა თანამგზავრები ისე მოეწონა ახალ წელს, რომ ღვდას ხეყნა დაუწყო:

— ღვდიკო, შეჯერდეთ აქ! აქ შეჯერდეთ.

ღვდა უარის ნიწნად თავი გააქნია.

— არა, არა! ღვდამიწაზე შენი უფროსი ძმა გველოდება. ვიცივანებთ. მალე მალე!

მათ გვერდით ჩაუქროლეს ჯერ ერთ თანამგზავრს, მერე მეორის და გეზი პირდაპირ ღვდამიწისაკენ აიღეს.

— მარჯან ამ დროს, — განაგრობდა ღვდა-დრო — როდესაც მიწაზე დაგვიბა, შენი ძმა უნდავით პატარა იყო. ახლა კი მოხუცებული შემოიკვებება, წელში მოხრილი, თეთრწვერა, ჯოხზე დაბჯენილი. საწყალი, ალბათ, ჩვენს გზას გამოჰყურებს.

ახალი წელი სიყვარულით ეცვროდა ღვდას მეგრდებ, თან კი ცალი თვალს ღვდამიწისაკენ ექირა. — მათ წინ შავ ხავერდისფერი ფონზე ტრიბუნადა უშველემელი მომწვანო-ცისფერი ბურთი; მისი უდიდესი ნაწილი ღრუბლებში იყო გახვეული.

— ღვდა, ის ბრუნავს. უთხარი გაჩერდეს, თორემ ჩვენ ფეხს ვერ მოვიკიდებთ მიწაზე, — აგვისხლტეცავს.

— არა, შეილო, მიწა ვერ გაჩერდება; ის სულ ასე ბრუნავს, სულ ასე მოძრაობს. შენ ნუ გეშინია; მე იმავე სისწრაფით ავედევნები ღვდამიწას, რა ხისწრაფითაც იგი ბრუნავს, და ისე დავეშვებით მიწაზე, რომ შენ ის უძირავადღაც კი მოგეჩვენება.

— მერე, ჩემი უფროსი ძმა სად უნდა ვიპოვოთ ამოდენა მიწაზე?

— ნურც მაგისი გეშინია. შენი უფროსი ძმა დიდი მიდეს კუნძულზე შეგხვდება.

— რა არის, ღვდა, დიდიმიდეს კუნძული? რატომ აირჩიეთ ეს ადგილი შეხვედრის ადგილად?

— იმიტომ, რომ აღამიანებმა მოისურვეს ასე. მათი აზრით, იქ იბადება დღე; ამიტომ ფეხს ამ კუნძულზე აიდგამ. აგერ შენი უფროსი ძმაც! ამა, ეს საკვრეტი გადაეცე და სთხოვე. გასწავლოს ხმარება! ახლა შენ იცი! და ღვდა გაუჩინარდა.

ძველი წელი მკვლავებამოლილი შეხვდა ახალ წელს.

— კეთილი იყოს შენი მოზრძანება, ჩემო პატარავ! ამა, გამოხე. მთელი ღვდამიწა უნდა შემოგატარო.

— მიოცა! აი, ეს ღვდამ გამომატანა. არ ვიცი, შენ მოგცე, თუ მე დაეიტოვო.

— აა, საკვრეტი? არა, ეგ შენია. მე მხოლოდ ხმარებას განსაწავლი. ასეთი მეცა მაქვს, — და ძველმა წელმა ჯიბიდან თავისი საკვრეტი ამოიღო.

საკვრეტებს ერთი ცისფერი და დანარჩენი თეთრი და წითელი ღილაკები ჰქონდა შემორიგებული. ორივემ საკვრეტეში გაიხვდა.

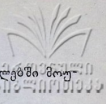
— დაპირე თითო ცისფერ ღილაკს. რას ხედე?

გაოცებული ახალი წლის წინ გადამიშალა აზრის, აფროჯის, ავსტოლასის, ევროპის და ამერიკის უზარმაზარი მთები, ზღვები, მდინარეები, ქადაკები, სოფლები. თვალწევდენი ოკეანეები გადკიბილიყვნენ აზიიდან აფრიკამდე, აფრიკიდან ამერიკამდე... გემები ყოველი მიმართულებით მიარღვევდნენ მათ ტალღებს.

— რა მშვენიერია! რა ლამაზია! — ამბობდა ალტაცებით ახალი წელი.

— შენ ყველაფერს მთიელი, ყველაფერს ნახავ. შენ გაგაოცებს აქაური ბუნების მრავალფეროვნება. მაგრამ უნდა ვთხრობა, რომ შეუძლებელია ღვდამიწაზე სანახაობათა ამოწურვა. აქ ყვეთელკანიანებიც ცხოვრობენ, წითელკანიანებიც; აქ ერთსადაიმევე დროს, მაგრამ სხვადასხვა ადგილას, ზამთარიც არის, ზაფხულიც, გაზაფხულიც, შემოდგომაც. აქ თვალწევდენელ უდაბნოებს

სკელის ტროპიკული ტყეები, უდაბურ და უწყვირედ აღდგომებს — შვიდროდ დასახლებული, აყვავებული სოფლები და ქალაქები, ამას ყველაფერს შენი თვლით ნახავ, ახლა კი, დროა, წავიდეთ.

ძველმა წელმა ხელი ჩაიხიდა ახალ წელს და საჩქაროდ მარხილთან მიიყვანა. მარხილში თორმეტი ირემი ება. მან მოხერხებულად მოათავსა ახალი წელი მარხილში, გვერდით მიუჯდა და დაიძახა:

— იანვარე, ტაივისაქენ!... ეს შენი საკუთარი მარხილია, — მიუბრუნდა ძველი წელი თავის უმცროს ძმას. ჯერ ერთი ირემი — იანვარა გატარებს მარხილით, მერე თებერვალი, მერე — მარტა-ირემი. ერთი სიტყვით, სანამ თოვლი იქნება, მარხილით ივლი; დანარჩენი ირემები მარხილის უკან აყოვეთიან მარტაყად. აპრილა-ირმის რქებზე რომ აყვავებული ატმისა და ტუფის ტოტებს დინახავ, ზურგზე მოაჯდები, მერე მისასუ გადაჯდები, მერე იენისასუ. სულ ბოლოს დღეებმერა — ირემი მოგიყვანს იმავე ადგილას, სადაც დღეს შე შეგხვდი, და შენც შენს უმცროს ძმას შეხვდები. მაგრამ აი, ტაივა!

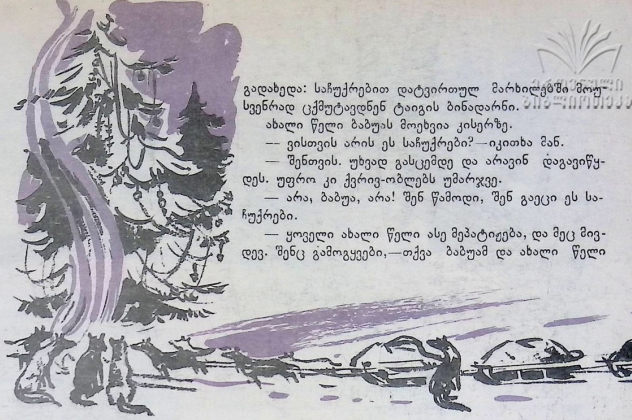
ოო, ტაივა! ბრწყინავდა ტაივა, ელავდა ტაივა. ფიქვების თავზე ბამბის ქულასავით თეთრი ღრუბლები ჩამომხსდარიყვნენ და თოვლს სულ მუჭა-მუჭა ისროდნენ ძირს. ნაძვებს ფართოდ გაეშალათ მკლავები და ფიქვებს ჰაერშივე იჭერდნენ. ახალი წელი აღტკვებაში მიიყვანა თეთრქუჩაქაოსხმულმა ხეებმა.

— შენ თეთრი ქუჩი ვაცვია და ტაივასაც. შენ რომ მწვანე ქუჩის ჩაიცავ, ტაივაც აწვანდება. სიბერემდე ოთხჯერ გამოიცილი ქუჩის, ჩემო კარო, და ქუჩის გამოიცილის ბუნებაც. იანვარე ფეხს აუჭარე. მარხილი ტაივის ფართო ველზე გაიჭრა. ველის შუაგულში იდგა უმველებელი ნაძვის ხე და ისე ლაღაღებდა, თითქოს ცეცხლი უქიდიოო. კენწეროს დიდი მოციქლიმე ფარსავალი უმწიწნესდა.

— ეს სიუხვის ველია, საჩუქრების ველი. აგერ, თოვლის ბაბუაც! — და ძველმა წელმა სიამოვნებით გაუღიმა თეთრ, მოვლავარ ტყავში გამოწყობილ ბაბუსას. იგი, ჯობზე დაყრდნობილი, ბრილიანტებით მოქვილი დიდ მარხილთან იდგა.

— ახალ წელს ვახლავარ, ახალ წელს ვახლავარ ასი ათასი დათვით, ამდენივე მგლისმეტიო... და მან წელს

გადახედა: საჩუქრებით დატვირთულ მარხილმში მოეწონებოდა ცქმუტუნდნენ ტაივის ბინადარი. ახალი წელი ბაბუს მოეხვია კისერზე.
— ვისთვის არის ეს საჩუქრები? — იკითხა მან.
— შნთვის. უხვად გასცემდ და არავე დაგაეწყვდეს. უფრო კი ქვრე-ობლებს უმარჯვე.
— არა, ბაბუა, არა! შენ წამოდი, შენ გაეცი ეს საჩუქრები.
— ყოველი ახალი წელი ასე მეგობრდება, და მეც მივდე. შენც გამოგყვები, — თქვა ბაბუამ და ახალი წელი

მარხილში ჩასვა; ზერე თავისი მარხილიდან მტრედებით სავეს ოქროს გალია გადამოიღო, ახალ წელს მიუტანა და უთხრა: — გალის კარებს წითელ მიედანზე გაალებ. აბა, გავეძიებ წინ!

კი არ გაიქცა, ვაფრინდა იანვარა. მას მიჰყვა თოვლის ბაბუა საჩუქრებით დატვირთული მარხილებით. წამიც და... ახალმა წელმა თავისი ამალით წითელ მიედანზე ამოვიო თავი.

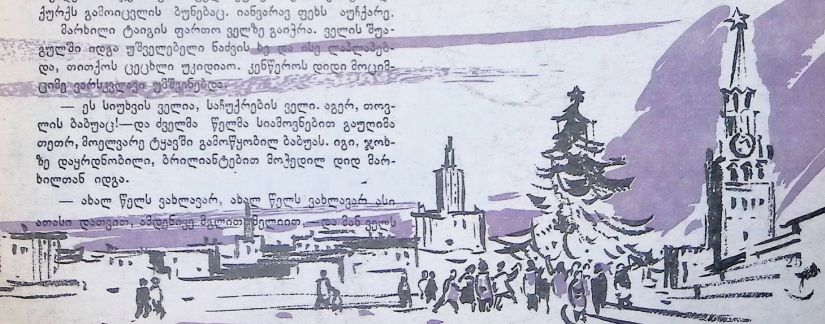
ახმიანდნენ კრემლის კურანტები, თორმეტჯერ ჩამორიგეს ზარი და ქვეყანას აძენეს ახალი წლის მობრძანება.

— გაუმარჯოს ახალ წელს! — იგრილა ქალაქმა. ახალმა წელმა გალია გახსნა. უმარავი წითელნისკარტა თეთრი მტრედი აფრინდა ცაში.

— მშვილობა იყოს მიველ ქვეყანაზე? — შესძახა ახალმა წელმა.

— მშვილობა იყოს! — ხმა მისცა ქალაქმა. მშვილობის მტრედები თავს დაჭარფატებდნენ მოხეიშე ქალაქს, სადაც თოვლის ბაბუა მხიარული შეძახილებით უხარავდა სახალწლო საჩუქრებს.

ნახატები დ. ნოდისი

გაბაშა
საქართველო
საბჭოთაო
საქართველო
გაბაშა

დიდი ხნის წინათ, კაცადში სასტიკი მადლი-ხანი მმართველობდა. იგი უშოშოდ მდიდარი იყო, მაგრამ მთელი მისი საუნჯე ვერ შეედრებოდა ძვირფას ფიალას. ვინაღან იგი ისეთი ფაქრი სახეებით იყო მონახატი, რომ მისი დათვალვებმა შესაძლებელი იყო მოლოლოდ ჩინური შუშით, რომელიც რამდენიმეჯერ აღიღებდა ნახატს. ეს ფიალა ათასი წლის წინად შექმნეს ზვარაშმის დახლოვებულმა ოსტატებმა, და თავისი ხელოვნების საიდუმლოება საფლავში ჩაიტანეს. ცასავით ფირუზისფერი, მშვენიერი ფიალა სასახლის შუაგულში იდგა ოქროს კვარცხლბეკზე და მას დღე და ღამ ასი მეომარი იცავდა.

ერთხელ, ხანი მორიგი ლაშქრობიდან გამარჯვებული დაბრუნდა და ბრძანა მის სადღეობად საყვირები დაეკრათ. მეფე-მენაღარეებმა ცას მიუღვივოს თავიანთი საყენიანი საყვირები და ისე ხმამაღლა დაუკრეს, რომ სასახლის ეკლემბა ზანზარი დაიწვეს. ძვირფასი ფიალა კი ოქროს კვარცხლბეკიდან გადმოვარდა: და დაიშხვრა. ხანმა რომ ეს უხედურება შეიტყო, ისე განრისხდა, რომ პირიდან ცეცხლსა ჰყრდა. სამი დღე არ გამოსულა იგი თავისი დარბაზებიდან. მეოთხე დღეს კი მეთუნეთა რიგიდან საუკეთესო ოსტატები იხმო, და ფიალის შექმნება უბრძანა, თანაც იმგვარად, რომ არცერთი ბზარი არ დატყობოდა.

მეთუნეებმა მხრები აიჩრეს, მაგრამ ხანმა ფეხები დაუბაკუნა და დაიღრიალა:

— არაშადებო, ფიალაზე ერთი გაკაწრულიც რომ ვნახო, უკოლოდ მესამე თქვენგანი ჩამორჩობილი იქნება. ხანთან კამათი არ შეიძლება. მეთუნეებმა ფიალის ნამტკრევები ტომარაში მოაკრვეს და დამწუხრებულნი დაბრუნდნენ სამეთუნეო რიგში. მთელ დამეს ათვლიერებდნენ ისინი, ძვირფას ნამტკრევებს, მაგრამ ყველაზე დაზლოვებულმა ოსტატებმა კი ვერ მოიფიქრეს, როგორ შესდგომოდნენ საქმეს. დილით სამეთუნეო რიგი კენესამ და ტირილმა მოიცვა: მოთქვამდნენ ცოლები, ყვიროდნენ ბავშვები. კვნესიოდნენ მოხუცები — ისინი წინასწარ გლოვობდნენ თავიანთი მარჩენლობის დაღუპვას.

მაშინ მეთუნეების მამასახლისმა, შავწვერებისამა ალიმ, ყურებში თითები დაიცო და თქვა:

— გაათავეთ ყვირილი! ხანი სასტიკია და დაღუპვისაგან ცრემლი ვერ გვიხნის! ივნებ მოხუცმა უსმან-აღამ გვიხსნას! ასი წელია ცხოვრობს იგი ამ დედამიწაზე, მაგრამ აქამდე, უკოვლ პარსკეცს, ავჯავნის ბაზარზე სურნებით სავსე ურემს და მცოდნეები მათში ოც-ოც თანეს იხლიან, იმიტომ რომ წყალი ამ სურნელში შუადლის პაპანაქებაშიც თოვლივით ცვივს რჩება.

მეტი რა გზა იყო. მეთუნეებს შორეულ ყოშლაღში მოხუხათ წასვლა, მოხუც უსმანთან.

მოხუცმა მეთუნემ სტუმრები ქჩაზე დასვა და თავის მოწაფესა და ბადიშ-ჯაფარს სტუმრებისათვის მწვანე ჩაის მიროთმევა უბრძანა. დიდხანს ზერბავდნენ ჩაის მეთუნეები, მათ უკვე თორმეტ-თორმეტი ფინჯანი დალიეს, მოხუცი კი ისევ ხანის ძვირფასი ფიალის ნამსხვრევებს არჩევდა თავისი დამკენარი ხელებით. შუმე უკვე ჩასვლა იწყო და მიწაზე გრძელი ჩრდილები წამოწვენენ, მოხუცი კი სდუმდა. ბოლოს მან თავი გააწინა და თქვა:

— არა, ამ ფიალის დაწებება არ შეიძლება.

მაშინ მეთუნეები თავიანთ ცოლებზე და მცირეწლოვან შვილებზე უფრო ხმამაღლა ატირდნენ, ჰამასახლისმა ალიმ კი წამოიძახა:

— ახლა კი, მამოლო, ჩვენ ვეღარ გვიშველს!

ო, არა! — გაბრაზდა უსმან-აღა. — მე არ დაეუშვებ თქვენს დაღუპვას. წადით ხანთან და ერთი წლით გააგარტლებით ვადა, წელი დიდი დროა, შეიძლება მე მივხვდები, როგორ შეიძლება ამ ძვირფასი ფიალა დაწებება.

მთელი წელი არავის უნახავს მოხუცი. იგი ჩაიკეტა თავის სახლში და ბაზარზე აღარ ავჯავნდა სურნებს... მეთუნეები შოშისაგან თავჯარდაცემულნი ელოდნენ ვადის გათავებას.

და აი, უზსხად სამას სამოცდახუთი დღის შემდეგ, ქალაქის ყველა მეთუნე მოედანზე შეგროვდა, მაგრამ გადარჩენის იმედი აღარავის ჰქონდა. მწუხარების ნიშნად მათმა ცოლებმა ლურჯი წამოსასხამები გადაიფარეს, ბავშვები კი ისე ხმამაღლა ტიროდნენ, თითქოს მათი მამები უკვე ცოცხლები აღარ იყვნენ. მრისხანე ხანმა არ იცოდა შეწყალება. მან ბრძანა დასჯის ადგილზე ფიცარნაგი აეშენებინათ. ჯალათები უკვე აშა-

დებდნენ თოკებს. ბოლოს მეომრებმა დასცხეს დო-
ვლებს, რითაც ამცნეს დასჯის დასაწყისი, და მეთუნე-
ებიც უკანასკნელ იმედს გამოეთხოვეს.

მაგრამ, სწორედ იმ წუთში, ყველამ დაინახა მოხუცი
უსმანი. იგი სახედარზე შემჯდარიყო და დინჯად მოე-
მართებოდა. მას ფხვადებს მოსდევდა მისი ბაიში და
მოწვევით ჯავარი. თან ხალათის კალთას ამოფარებული
რალაც დიდი ფუთა მოჰქონდა ფრთხილად. უსმან-აღა
მეთუნეებს მიუახლოვდა და ყველამ დაინახა, რომ ამ
ერთ წელში იგი უფრო მეტად მოხუცებულიყო, ვიდრე
თავისი ხანგრძლივი სიცოცხლის ასი წლის მან-
ძილზე; ხელები უკანკალებდა, თვალები კი თითქმის
ვერ ხედავდნენ სინათლეს. ჩვეულებისამებრ იგი მიე-
სალმა ყველას, დინჯად დაჯდა ხალიჩაზე მამასახლისის
გვერდით, და ჯავარს ფუთის გასნა ანიშნა. და...ო,
საოცრებამ! მეთუნეებმა ხანის ფილა დაინახეს ის,
რაც ნამსხვრევების გროვას წარმოადგენდა, ის, რასაც
ერთი მუკა მიწის ფასი აღარ ჰქონდა, კვლავ შეუდარე-
ბელ სიღამაზედ ქციულოყო! რამდენიც არ ათვალე-
რეს მეთუნეებმა ფილა. რამდენიც არ ურტყეს მას
ღერწმის წვრილი ღერი, ფილა ვერცხლივით წკრია-
ლებდა და ეს წკრიალი სიხარულს იწვევდა თითოეულის
გულში. გადარჩენილი მეთუნეები იცინოდნენ, ტირო-
დნენ და მღეროდნენ ბედნიერებისაგან; მამასახლისმა
აღიმ კი ხელში ხის დიდი ღანგარი აიღო და სამეთუნეო
რიგის ჩამოვლა დაიწყო. ქალები ღანგარზე თავიანთ
საყურებსა და ბეჭდებს მყრიდნენ, მამაკაცები ფულს

არ იშურებდნენ, ბავშვებსაც კი არ უნდოდათ ჩამო-
რჩენოდნენ უფროსებს — ღანგარზე თავიანთ მოგარ-
გულ არაჩინებებს აწყობდნენ. როცა ღანგარი პირამდე
გაივსო, დარბაისელმა აღიმ იკი მუხლმოყრით და-
უღდა წინ უსმანს. მაგრამ მოხუცმა მეთუნემ საჩუქარი
არ მიიღო, მან თქვა:

— მე უკვე დაჯილდოებული ვარ იმით, რომ ჩემი
შრომით ხალხს ეს უმშვენიერესი ფილა შევეზარჩუნე,
ხოლო თქვენს ცოდებსა და შვილებს მარჩენლები გა-
დაუტრჩინე. სხვა ჯილდო მე არ მჭირდება.

ერთ კვირასაც არ გაუვლია, რომ საოცარი ოსტატის
დღეობა მთელს კოკანდას მოეღო. მოედნებზე, ბაზრებ-
ში, თითოეულ სახლსა და მეჩეთშიც კი ხალხი პირამ-
დან ერთსა და იმავეს იმეორებდა:

უსმან-აღა საოცარ საიდუმლოებას ფლობს! მან იცის
იხეთი შემადგენლობები, რომლებიც ბზარის გარეშე
აკავშირდება, აწებებენ, და ახლად აქცევენ დაბსხრე-
ულ ნივთს.

მეთუნეებმა თქვეს:
— უსმან-აღა უკვე მოხუცია, მისი დღეები დათვლი-
ლია. რატომ არ უნდა გადასცეს მან თავისი საიდუმ-
ლოება ჩვენს თაბას? — და გასამგზავრებლად შე-
უდგნენ შუადღებას.

მამასახლისმა და ზუთმა საუკეთესო ოსტატმა სადღე-
სასწაულო ხალათები ჩაიცვეს, ყურს უკან ნარგოზის
თითო ყვავილი ჩაიდეს, მოახტნენ გახურებულ ცხე-
ლებს და, თითქოს ქორწილზე მიდიანო, ისე გაემართნენ
წყნარი ყიზილთასკენ.

ყველამ დაინახა მოხუცი უსმანი. იგი სახედარზე შემჯდარიყო და დინჯად მოემართებოდა.

მოხუცმა ოსტატმა მოთმინებით მოსუშინა მეთუ-
ნეებს. თავჩინდრულმა დღღანს ჩეჩა თავისი თეთრი
წვერები ხანთლის თითებით, მერე კი უპასუხა:

— ჩემს ხელოებაში არავითარი საიდუმლოება არ
არის. მეც თქვენს მხავასად ვურეც თიხას, სილას და
წყალს, თქვენსავით ვწვავ სურებს, მერე კი ვაციებ
მათ. მაგრამ მე ბავშვობიდან შევიყვარე ჩემი ხელობა
და ვცდილობ მივაღწიო სრულქმნილებას ყველაფერ-
ში, რასაც კი ვაკეთებ — გლობის უბრალო ქოთანის
იქნება, თუ დიდებული ხანის ფიალა. სხვა საიდუმლოე-
ბა მე არა მაქვს, ეს საიდუმლოება კი ყველასათვის
ხელმისაწვდომია.

ხელტარებით დაბრუნდნენ მეთუნეები ქალაქში.
მათ არ სჯეროდათ მოხუცისა. ისინი ღანძღავდნენ კი-
დედც ოსტატს, იმისათვის, რომ იგი ასე ინახავს საიდუმ-
ლოებს და თავის თანამოსამქმენებსაც არ უნებლს.

ამას ფიქრობდა ჯგაფარიც — უსმანის მოწაფე და ბა-
დილი. იგი ჩაუვარდა მოხუცს ფეხებში და შესთხოვა:

— შეგიბრალე, პაპაჩემის მამავს ჩემსა და ჩემი
დის — სურამხონის გარდა შენ არავინ გავარჩნა. ჩვენ
ბავშვობიდან გვიკრებდით და თაყვანს გცემდით შენ.
გამიმზილო საიდუმლოება შენს მოწაფესა და ბადიშს,
და ჩვენ უფრო გავფურთხილდებით შენს სიბერეს.

მაგრამ მოხუცმა არაფერი უპასუხა. მან მკაცრად შე-
ხედა ყრმას და ხმისამორღებლად გაიმართა სახელოს-
ნოსაკენ, რომელიც სახლის განაპირას, წყალუხვი
არხის ნაპირზე იდგა.

იმ დღიდან დაიწყო მშვილობა უსმან-ალას სახლში.
დასველიანებული ჯგაფარი ჩრდილივით დადიოდა
ეწოში, მის დას თვალზე ცრემლი არ აშრებოდა, მო-
ხუცი კი დღედაღამ მარტო იჯდა თავის სახელოსნოში
და სდუმდა.

დადგა პარაკევი. ჯგაფარს ეგონა, რომ დიდი პაპა
ბაზარზე სავაჭროდ გაგზავნიდა, მაგრამ მოხუცმა თა-
ვად დატვირთა ურემი სურებით და ქალაქშიც თავად
გაემგზავრა. შერცხვა ჯგაფარს, დიდ პაპას რომ ასე
აწყენინა. თან გულით ეთანადრებოდა, მოხუცს რომ
მისი არა სწამდა, და არც საიდუმლოს უმხელდა. იგი
არხის პირას, ბალახში ჩაჯდა და დაიწყო ფიქრი იმაზე,
თუ როგორ გამოესწორებინა საქმე. უცებ დის ხმა მოე-
სმა. სურამხონი სახელოსნოს კარებში იდგა და მას უხ-
ნობდა. ჯგაფარს შეეშინდა:

— რატომ შეხვედი სახელოსნოში? ხომ იცი, რომ
მოხუცს არ უყვარს ეს!

მაგრამ გოგონამ ძალით წაათრია ძმა კარებისაკენ:

— ჩქარა, ის ვერაფერს გაიგებს! სამაგიეროდ შენ
ბევრს შეიტყობ.

ჯგაფარი დას გაჰყვა. მოქნილი სურამხონი, ხელსი-
ვით გაცურდა სახელოსნოს კუთხეში, ძველი ოთხს-
კუთხე ვაღდმოქმედა და დიდი ფუთა ამოიღო.

— გამომართვი, — წასურჩულა ჯგაფარს დამ. —
როდესაც მე პაპასათვის სადილი მომქონდა, ის ამ
ნაბჭვრეებს ათვალდებოდა.

ჯგაფარმა გახსნა ფუთა და — ო, საოცრებავ! — ეს
იყო ხანის ფილის ნაბჭვრეები.

— ჩემს ხელობაში არავითარი საიდუმლოება არ
არისო, — მოავრნდა ყრმას მოხუცის სიტყვები. —
მაგრამ მე ბავშვობიდან შევიყვარე ჩემი ხელობა და
ვცდილობ მივაღწიო სრულქმნილებას, რასაც უნდა
ვაკეთებდე. ეს საიდუმლოება კი ყველასათვის ხელმი-
საწვდომია“.

ქემშარიტების შუქმა წყვილიდ გაანათა. ჯგაფარი
მიხვდა, რომ ასი წლის ოსტატმა თითონ, თავისი
აუხეცხებულნი ხელებით შექმნა ფიალა, ისეთივე
მშვენიერი, როგორც ზვარამის საოცრება! რარიგი
უნდა ყოფილიყო მისი ხელოვნება და მოთმინება რა
ჯილილო შექმნა მოთხოვა მას თავისი უმაგალითო
სიმაჟაცისათვის. მაგრამ იგი დუმდა, როდესაც მხოლოდ
დუმობით შექმნილი ეხსნა მეთუნეები სიკვდილი დას-
ჯისხვან, და არ დაემსახურებინა ხანის რისხვა.

თავჩინდრული ჯგაფარი სახელოსნოდან გამოვიდა.
ახლა მან იცოდა, თუ რატომ არ გაუმზილა თავისი სა-
შინელი საიდუმლოება დიდმა პაპამ მასაც კი.

გვიან, საღამოს, გზაზე მტვერი ბოლქვა-ბოლქვად
ავარდა. დაბეჭილი, ძველ ხალათში გახვეული საბრა-
ლო მოხუცი ბაზარიდან შენ ბრუნდებოდა დანჯღრე-
ული ურებით. ჩაღმა მზისგან გამოხუნებოდა, სინათლე
დალეული თვალები ეცრემლებოდა. მაგრამ ახლა და-
ჩაჩანაძრულ მოხუცს კი არ ხედავდა ჯგაფარი: უსმან-
აღა მას ბრწყინვალე და ძაღოვან, ყოვლისშემძლე
ჩაინდა — ფეხლებიდან და ეჩვენებოდა.

ის მიეგება პაპის მამას და მოწიწებით აკოცა აკანკა-
ლებულ ხელზე. მათი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ,
და თქვეს ის, რაზეც ბაგებიც სდუმდნენ.

— ათას წელს იცოცხლე, ჩემო კრავო! — ჩაიხურ-
ჩულა მოხუცმა. — გაყვარდეს შენი ხელობა და სიტყვას
გამოდებ, რომ შენ მოხუც პაპის მამაზე უფრო მეტ
სრულქმნილებას მიაღწევ...
და ეს სიტყვები სამუდამოდ ჩაიბეჭდა ყრმის გულში.

დაუ, დაიშხხვროს იგი ყველამ, ვინც ცხოვრების
კარის ზღურბლზე დგას.

თარგმნა ზ. ოზობაძემ

ჩ ა შ ი ს ო ფ ე ლ ი

ჯ ა შ თ ა რ ი

ილიჩის შუქმა შეცვალა ლამაზა,
ილიჩის შუქმა გააქრო ბნელი,
დიდი ოქტომბრის მშით თებზე პაპა,
სადღა ჩემი სოფელი ძველი.

ჯამთარია, ჯამთარია,
გადათურდა მთაბარი,
დაუხურა ქვეყანას
თოვლის თეთრი საბანი.

მისი ვარ, გული კვლავ მისვენ მიწვეს,
სხვა კარგი მხარე არც მიძენია,
ჩემი სოფელი თქვენც გულით გიწვევს,
მოდით, გულუხვი ნახპინძელი!

გადახურა ფანტელმა
ნარინჯები, ბაღები,
ჩიტუნები დაგვიფოთხო,
დაგვიძინა ბუნება.

ბელა ბალუსტოვა,

დალი ლებანიძე,

თბილისის 77-ე სკოლის მოსწავლე.

თბილისის 62-ე საშუალო სკოლის
მე-4 კლასის მოსწავლე.

რ უ ს თ ა შ ი ს გ ა ზ ა ფ ს უ ლ ი

მე თინა ძიძიგური ვარ, შარშან ბათუმელი ვიყავი,
წელს რუსთაველი ვარ, შარშან სწორედ ამ ადგილზე
ვიდექი და ვამბობდი, რომ ბათუმი ძალიან მიყვარს,
ბათუმი ყველაზე კარგი ქალაქია!

მეგობრებიც ყავთ—ეს რუსთავის პიონერებია. ისინი სიყ
ვარულით უკლიან მწვანე მეგობრებს. ჩვენ რუსთაველმა
ბავშვებმა, ბევრ ხეს საკუთარი სახელიც კი შევარქვი.
ერთი ხეა ყველაზე საინტერესო, მას მეგობრობის ხე
ჰქვია. ის მე, ჩემმა ესპანელმა მეგობარმა გოგონამ და
ჩინელმა ბიჭუნამ ერთად დაღერეთ. ჩვენ გადავწყვიტეთ
ამ ხის გარშემო შევიკრიბოთ ყოველ იმ დღეს, როდესაც
ის დაიზადა, და დაბადების დღე გადავუხადეთ. მაგრამ,
ეინაიდან მეგობრობის ხე ნაძვია, ძია ვანიაშ გვიჩრია:
დაბადების დღე იანვარში გადავუხადეთ ხოლმეო. ჩვენ
სიხარულით დაეთანხმდით, რადგან ნაძვის ხეს ახალი
წელი ძალიან უხდება.

ახლა კი ვამბობ რუსთავი ძალიან მიყვარს, რუსთავი
მშვენიერი ქალაქია! მაგრამ არ გეგონათ, რომ მე ბათუმს
ეულალატე: არა, ბათუმი ჩემი სამშობლოა. იქ დავიზა-
დე—მწვანეში, ყვავილებში, ზღვის ტალღების ხმაურში.
სამაგიეროდ, ახლა ვიზრდები რუსთავეში. აქ არც
იმდენი მწვანეა, არც იმდენი ყვავილებია, არც ზღვა
ხმაურობს. მაგრამ ზღვის ტალღების ხმაურის მაგიერად
ხმაურობს დიდი, ღონიერი მეტალურგიული ქარხანა,
ხმაურობენ მანქანები და მღერიან ძალიან კარგ სიმღე-
რებს: მღერიან მუსუბი—ქართვლები, რუსები, სომხები,
აზერბაიჯანელები, ჩინელები, ესპანელები და ვინ იცის
რომელი ერეგუნისა არა. ისინი მღერიან შრომის და მე-
გობრობის ლამაზ სიმღერებს.

არა, რუსთავის გაზაფხული ბათუმის გაზაფხულს სუ-
ლავ არა ჰკავს. რუსთავის გაზაფხული სხანაირია, მაგ-
რამ მაინც ლამაზი და მშვენიერი. თუ მას მწვანე აკ-
ლია,—უნდა ვაპატით—ის ჯერ სულ ახალგაზრდაა და
ვერ მოასწრო ლამაზი, მწვანე კაბის შეკრვა.

სულ სხანაირია გაზაფხული რუსთავეში. მართალია,
აქაც მოფირდნენ მერცხლები, აქაც ხედვიან მერცხლებს
რუსთავის ერთგული ბელურები, მაგრამ არ ხედებათ
იმდენი ტანწერწეტა ხე, არც მაროსავით გაშლილი პალ-
მები. ახლად დარგული ხეები მოჩრცხვად იმზირებინ
გარშემო, თითქოს ღიქრობენ ამოვიდეთ თუ არაო, ხომ
არავინ გაკვივარდებიაო. შეშინებულები შესცქერიან
რუსთავის პარკს, სადაც მეტი ხეებია, ვიდრე ქალაქში.
გაცქერიან ქალაქის გარშემო გაშენებულ ქარსაცავ ზო-
ლებს და ამბობენ: არა, ჩვენ მარტონი არა ვართ, აქაც
გვყავს უფროსი მეგობრებიო.

დავცადოთ ცოტა, ნუ ვაწყენინებთ, ნურავის ვეტყ-
ვით—რუსთავის გაზაფხული ლამაზი არ არისო, რადგან
რუსთავი ჯერ თვითონ გაზაფხულია, ქალაქი—გაზაფხუ-
ლი, რომელიც ახლა დაიზადა, ახლა იდგა ფეხი და
პირველად ყვავილებით კი არა—ფოლადით შიითო.

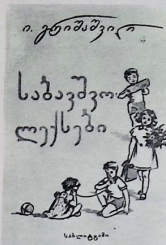
მაგრამ არ იციან ამ პატარა ხეებმა, რომ მათ სხვა

რუსთავის გაზაფხული ქართული ფოლადის გაზაფხუ-
ლია და, თუ მეტი ხის სიმწვანით და ყვავილებით ბა-
თუმს შეეჯიბრება, მე არ მიეწყინება, გამეზარდება. ბათუ-
მიც მიყვარს და რუსთავიც!

თინა ძიძიგური,

რუსთავის მეორე საშუალო სკოლის მოსწავლე.

იოსებ გრიშაშვილი — საბავშვო ლექსები

ახლახან „საბლიტგამმა“ გამოსცა ი. გრიშაშვილის საბავშვო ლექსების კრებუ-

„საბლიტგამმა“ გამოსცა ცნობილი ქართველი პედაგოგის და საზოგადო მოღვაწის ვარლამ ძიძიგურის შეტად საინტერესო წიგნი „მასწავლებლის მოგონებები“.

ვ. ძიძიგურს დიდი ამაგი მიუძღვის ჩვენი ნორჩი თაობის აღზრდის საქმეში. ჯერ

ლი, რომელშიც მითავესებულა პოეტის საუკეთესო საბავშვო ნაწარმოებები. ი. გრიშაშვილი პიონერ-მოსწავლეებს უნერგავს სიყვარულს ჩვენი დედა-სამშობლოსადმი, შრომისა და სწავლისადმი, უფროსებისადმი. პოეტი მოხდენილად დასციინის ზარმაცებსა და უსაქმურებს, მათ კუდ ჩევეებს.

წიგნი იხსნება ლექსით „ჩემს პატარა მკითხველებს“, სადაც პოეტი გამოხატავს საშობლოსა და ბავშვებისადმი სიყვარულს:

განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს პოეტის პოპულარული ლექსები, რომ-

ლებსაც ნორჩი მკითხველები სახელმძღვანელოებიდან და საბავშვო ჟურნალ-გაზეთებიდან დიდი ხანია იცნობენ. ასეთებია: „გულიკო“, „პატარა ოსტატები“, „ია“, „ზარმაკი“, „ონაირი“, „მიყიდე“, „ჩიტებს უნდა გაუფრთხილდე“, „მეც ყურები დამაპერი“, „პატარა ზანგის სიმღერა“, „მუსტაფას ვიერი“, „ბაბაჯანის ქოშები“ და სხვა.

ი. გრიშაშვილი შესანიშნავი მთარგმნელიცაა. კრებულში წარმოდგენილია ჩვენი მოძმე რესპუბლიკის, სომხეთის ლიტერატურის კლასიკოსის ოვ. თუმანიანის საუკეთესო ნაწარმოები —

„ერთი წვთი თაფლი“, რომელიც დიდი სიყვარულით

სარგებლობს ჩვენს მოზარდ მკითხველებში.

ბავშვებო, წაიკითხეთ და წაუკეთებთ თქვენს უმცროს და-ძმებს ი. გრიშაშვილის „საბავშვო ლექსები“.

პ ა რ ლ ა მ ქ ი ძ ი ზ ა რ ი — მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ლ ი ს მ ო გ ო ნ ე ბ ა ზ ე ბ ი

კიდევ ამ ოცდაათი წლის წინათ ა. ვეხაბრიასთან ერთად მან გამოსცა „პირველი წიგნი“, „ანბანი“ და „დედა ენა“, რომლებშიც დიდი სამსახური გაუწიეს ჩვენს სკოლებს. მასვე ეკუთვნის პედაგოგიურ-მეთოდური ხასიათის მრავალი წიგნი.

აგტორი შესანიშნავად, დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით მოგვეთხრობს თავის აღმზრდელ ცნობილ პედაგოგებზე, რევოლუციონერებზე, მწერლებზე და საზოგადო მოღვაწეებზე, რომელთა პორტრეტებიც მოთავსებულია ამ წიგნში.

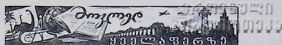
განსაკუთრებული ინტერესით იკითხება ხონის საოსტატო სემინარიის მოსწავლეთა და ამ სემინარიის შავრაზმელი დირექტორის

დევიციკის თავდადასავალი. მათხოჯის კოპერატივის ნოქრად განზრახ მოწყობილი, ბათუმელი მუშის და „კვლის“ თანამშრომლის კლ. მელაძის ამბავი, რომელიც ახლო-მახლო სოფლებში ფართოდ ავრცელებდა არალეგალურ ლიტერატურას, პროკლამაციებს. საინტერესოა „იასანია პოლიანაში“ დიდ რუს მწერალ ლ. ტოლსტოის მიწერ-მოწერა, მოწაფე ილია ჭავჭავაძის შეხვედრა ცნობილ პოეტ გრიგოლ ორბელიანთან სკოლაში, რეპეციის წლები, ალიხანოვის დამსჯელი რაზმები ხონში, აკაკის იუბილე, შეხვედრები შოი მღვიმელთან, მიხეილ კალინინთან, ნიკო ნიკოლაძესთან, ნიკო ბარათაძე და სხვა.

„მასწავლებლის მოგონებები“ მეტად სასარგებლო წიგნია, მას დიდი სიყვარულით წაიკითხავს და მიიღობს ჩვენი მოზარდი თაობა.

კ. გრიშაშვილი

ლაპინყარი კონსერვი ნაპვის ხასთან

ვანხე, ვნახე და რა ვნახე —
ბიჭუნები! გოგონები!
ვანხე, ვნახე და მას შემდეგ
გხარბ ძვირფას მგონებთი:

რა დამილი! რა სინაზე! —
რა ეპიკეი მხიარული, —
ცეკვა! ცეკვა! ცეკვა! ცეკვა!
ფესის წიკაზე სიარული!

ერთმა გოგომ, ცეროდენამ,
უტბლ უყლი მოიღერა
და „ტრიენის“ არიები
კამკამა ხმით დაიმღერა.

ბოლოს გია გამოვიდა,
ტანწერტა, ყელყარყარი,
იხე წარსტვა ჩემი ლექსი,
თვითონ მეც კი შემეპყარა.

მე ყოველი მონაწილე
ნემსის უნწრში გავატარე,
არ შევცდები, თუ კი ვიტყვი,
ყველა ბულბულს დავადარე.

მთელ დარბაზში ტრიალებდა
ხმახმალი სუნთქვა, განცდა.
გახარეთ, მეგობრობა
აუვაგდა და დავაუცდა!

ი. გრიშაშვილი

კუნძულ სუმატრაზე ვეფხეებზე ნადირობის საოცარი წესი არსებობს. ვინც ამ ნადირობას გადაურჩება მას ნამდვილ მეომარს, უმახიაც ადამიანად თვლიან.

აი, როგორ აღწერს ერთი მოგზაური ამ ნადირობას: „ზღვისპირას, გათვლილ მინდორზე ვაფორებული ვეფხე იდგა. მის წინ, სულ ზუთოდე ნახევარ ირი მალაელი რაღაც უზუსტურ ცეკვას ასრულებდა. ორივე ხმახმალი უყაროდა, იგრძებოდა და გამაღებოთ იქნებდა სამართებელით მჭრელ ხანჯალს. ვეფხე კი იდგა, თითქოს მათი სითამამით გაუცხუდს ვერ გადაეწყვიტა, რამოდ მათვანს დახმობდა თავს, ორივე თავდაშხმული ცდილობდა რაც შეიძლება მტო ეხმარა, ეტუნა, რათა ვეფხეს უზარღლება მიეცია.“

აი, ერთი მალაელი ვეფხე პირდაპირ, ცხარწინ დაუდგა, ახტა-დახტა, დაიგრიხა, იფურია, მფორემ უყვე დახმულ მსეს ამ დროს ვერადიან შეუტბა. ვეფხეი ახტა, გაქცევაზე უფრო ფიქრობდა. მალაელები შეტყვას აგრძელებდნენ. რამდენხანს გაგრძელდა ეს ცეკვა? წუთი, საათი? ძნელია თქმა. ვეფხეს გამოხედვა თანდათან გაუხედავი ხეობოდა, მხეცი აუკარად შიშს შეეპარო. ბოლოს ერთმა მალაელმა დრო იხელო და როდესაც ვეფხემა წაიფორიბოდა, აღმასივით პირიკლა ხანჯალი ვერღში აჭერა მას. მოცეკვავეთა ველურ უვირობს. ვეფხეს ღრიალი შეტრია. ჯუნგლების რისხვან უღლეველი მხეცი შეატოკა... კიდევ ერთი უსწრფესი დატრემა და აცახცახებული მხეცი ბალახში გაჯორდა.

მოსტარავე აპრომოგოლი

ლაიფების მანქანის ახლის, რომელიც ატომობილსაც შეავს და ტანსაც, თველი გარგდელი ჩერდება. ეს გახლავთ ახალი ატომობილი „გა-47“. იგი თვისი დიდი ბორბლებით მუხლუბზეა „გაქრდობილი, რის გამოც ადვილად გადის“ გაუვალ დაღებლებში, უაწრის ნამსწრეებზე და არც თოვლში ეტლობა. არ უშინდება შხმანარს,

ქაბოს და წაალსაც კი, ხაღაც ევგება და მიტურავს მუხლუბების საშუალებით.

მანქანის მეტაბის ძარა ჰერმეტიკაა, მის შიგნით ყოველთვის თბილა, რადგან მანქანა მომარაგებულია საბობობო. მანქანის ვერღზე მიმარებულთა: ცული, წყაროინი, ნინახი, ბირღაბიბი, საჭე და სხელო ბაგარი.

„გა-47“ — რომელიც ერთერთი აუცილებელი მონაწილეა ანტარქტიდის ექსპედიციისა, მხებრებულთა და საჭირო ტრანსპორტი იქნება ციმბირის მკაც პირობებში მუშაობისთვისაც.

ხელთვე ატომობილი „გა-47“ საათში გადის 35 კილომეტრს, წაალსი კი 5 -

ღარკინის მარშრუტით

ინგლისის სამხედრო გემი „ბიგლს“, ხუტუნოდა დაეკვირებული ბიოლოგის განვითარებასთან.

ამ გემზე თავის ღროზე დედამარის გარშემო იმოგზაურა ახალგაზრდა ჩარლზ დარვინმა, რომელმაც შემდგომ შექმნა დიდი მოძღვრება ცოცხალი ბუნების განვითარების შესახებ. ამ სახელგანთქმულ მოგზაურობის დროს იგი მკითხა დასვენებულ, რომ ცხოველოდა და მცურართა უყულო სახეობა გარკეშო პარობების შეცვლასთან ერთად თვითონაც იცვლებდა.

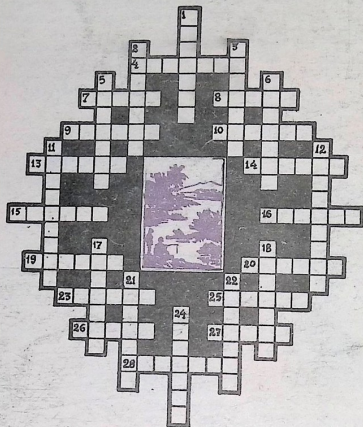
დღემდა დრომ განვლო მანამდე ვახერხებ ეს ახალი მოძღვრება ჩამოყალიბებულ სახეს მიიღებდა. მხოლოდ 1858 წელს გამოიტანა დარვინმა თავისი ახალი თეორია შიშის შექმნა.

მეტწიერების ამ დღემშეწვლოვანი მოვლენიანს ამ წლის თავზე, მომავალ წელს, განზარბულია „ბიგლის“ მარშრუტის გამეორება.

ექსპედიციის მიზანია მოიაროს ყველა „ღარკინისებოლი“ ადგილები და შეამოწმოს მცენარეთა და ცხოველოთა რომელი სახეები გადაშენდნენ ამ გამარჯულდნ ამ 125 წლის განმავლობაში.

კ რ ა ს ვ ო რ დ ი

შ პ რ ა დ ლ

ერთი პატარა სახლია მრავალრიცხოვან ოჯახით, სიტყობით არის აღსაქვ მისი ყოველი ოთახი.

ბეგრაა მუსიკალური მეორე სიტყვა შარადის. შეკრებ და რასაც მიიღებ— ფეხები აქვს და არ დადის.

შ. ამირანაშვილი

ა ბ ა გ ა მ თ ი ც ა ნ ი

უჯრედებში ჰორიზონტალური მიმართულებით ჩასვით ქვემოთ მოცემული კითხვების პასუხები. თუ თქვენ ამას სწორად გააკეთებთ, მაშინ მსხვილი ხაზებით გამოყოფილ ვერტიკალურ სვეტში წაიკითხავთ სახელგანთქმული ქართული გეოგრაფისა და მოგზაურის გვარს.

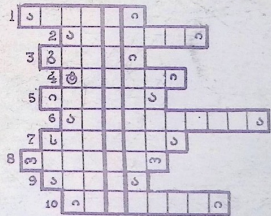
1. მთები ევროპაში; 2. მთები ამერიკაში; 3. მდინარე აზიაში; 4. სრუტე ავსტრალიაში; 5. ნახევარკუნძული ჩრდილო აზიაში; 6. კონტინენტი; 7. კუნძული ხმელთაშუა ზღვაში; 8. მდინარე სამხრეთ ამერიკაში; 9. ქალაქი თურქეთში; 10. უგრძესი მყინვარი დედამიწაზე.

ჯ. ჩუბინიძე

ჰორიზონტალურად: 4. ხილი; 7. ეგვიპტის დედაქალაქი; 8. რაიონული ცენტრი საქართველოში; 9. ფრინველი; 10. საერთაშორისო ჰიონერთა ბანაკი შავი ზღვის სანაპიროზე; 13. ქედი სსრკ-ში; 14. მდინარე ნიგერიაში; 15. ვაჰოჩენილი რევოლუციონერი; 16. ქართული ხალხური ზღაპარი; 19. თევზის საჭერი; 20. ცხოველი; 23. ქალაქი ჩრდილო კავკასიაში; 25. თვე; 26. პოსტნული; 27. სოფელი გორის რაიონში; 28. სახელმწიფო.

ვერტიკალურად: 1. ტკბილი სასმელი; 2. ინგლისელი პოეტი; 3. მდინარე ამერიკაში; 5. საბჭოთა საბავშვო მწერალი; 6. სისხლის ძარღვი; 11. ვ. ფშაველას პოემა; 12. ძველი ციხე-ქალაქი, რომელიც პუგაჩოვმა აიღო; 17. მეცნიერება, რომელიც შესწავლის ხალხებისა და სახელმწიფოების წარსულს; 18. რიცხვი; 21. ძალა ანუ... 22. სახელმწიფო ევროპაში; 24. ქალაქი საქართველოში.

თ. ფაშინძე

რ ე დ ა ქ ე ი ა შ ი მ ე მ ო ს უ ლ ი მ ა ს ა ლ ე ბ ი ა მ ტ ო რ ე ბ ს ა რ უ მ ბ რ უ ნ დ ე ხ ა თ

ფაბა 2 მაშ.

„ПIONEРИ“ детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. № 1, 1959 Тбилиси, Плевахова, 91. მისამართი: თბილისი, პლავანავის ქრ. 91. ტელ. 3—81—85 ფე 00712, ტირ. 15.500, ხელმოწ. დასაბ. 11/1-58 ფ. სტამბის შეჯ. № 161, გამოც. შეჯ. № 32 საქ. კ. ც. კ-ის გამოცემლობის პ/კომბინატი „კომუნისტ“.

ჩვენი

ენოს

მოძველოვები

ჩვენს ენოში ვინც ყოფილა,
ებსომება ყველას,
რა უკულოდ წრამინება
პუკრიც, ზურაც, ლელაც.
ჯავრობდნენ და
კანასობდნენ
მეზობლები მეტად:

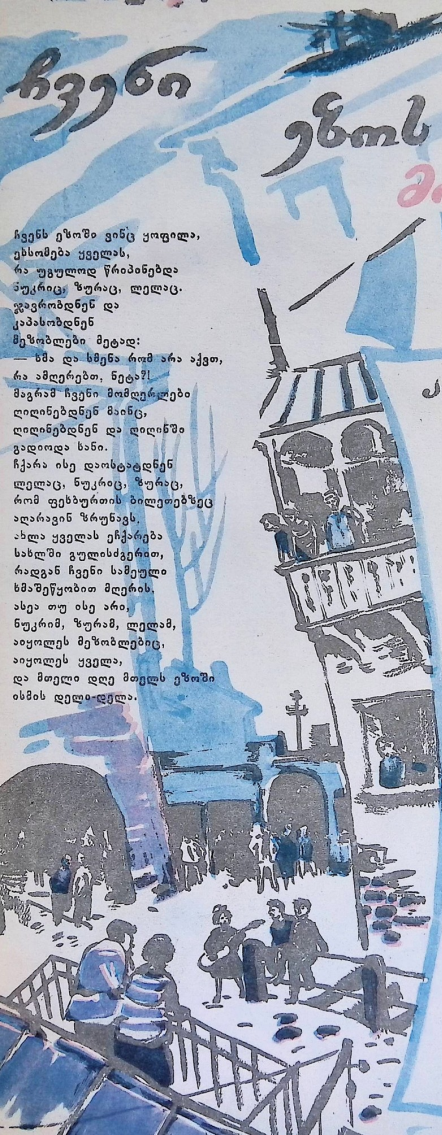
— ხმა და ხმენა რომ არა აქვთ,
რა ამღერებთ, ნეტა?
მაგრამ ჩვენი მომღერლები
ლიღინებდნენ მაინც,
ლიღინებდნენ და ლიღინა
გაღიოდა ხანი.
ჩქარა ისე დაოსტადნენ
ლელაც, ნუკრიც, ზურაც,
რომ ფეხბურთის ბილითეწვეც
ალარავინ ზრუნავს.
ახლა ყველას ეჩქარება
სახლში გულისძვრით,
რადგან ჩვენი საშუალო
ხმაშეწყობით მღერის.
ახე თუ ისე არი,
ნუკრიმ, ზურამ, ლელამ,
აიუოლეს მეზობლებიც,
აიუოლეს ყველა,
და მთელი დღე მთელს ენოში
ისმის დღილი-დღლა.

მერიხ ვოხსნივილი

აპოუხსნულო აპუცანა

აი, როგორ იყვნის ხოლმე
ამოცანას ცისო:
ხან მურიას უჯავრდება,
ყურებს უწევს ღიხოს.
ხან ენოში გაღიხუავს,
ვადასძახებს სწორებს,
ბოლოს იტყვის —
ამოცანა

არ გამოღის სწორედ.
დღესაც ასე მოუვიდა
უქნარას და ჯანჯალს,
უსაქმობა ურჩენია
შრომასა და გარჯას.
წუთიც კი არ უფიქრია,
დროს რას კარგავს, ნეტა?
სულ ხსევა გზებით შეიძლება
მისი გადაწყვეტა.
ესა თქვა და ნაირასთან
მიიბინა უცბად,
ამოხსნილი ამოცანა
გაღიწერა ურცხვად...
მაგრამ, როცა გაკვეთილზე
შეამოწმეს ყველა,
მატყუარა ცისოს ხერხი
შეამჩნიეს ხელად.
ნაირასაც, ცისანსაც
ხმა ჩაუწყვდათ მასინ,
ერთნაირი შეცდომებით
მოსულთყვენენ კლასში.
პატარებო, თქვენთან ერთად
უფიქრობს მურაც, ფისიც —
ვის ეკუთვნის ორიანი.
ნაირას თუ ცისოს?

6.199/34

